

Inhoud

Van de voorzitter.....	2
Van de redactie.....	2
Foto's op de omslag: de gaai.....	2
Agenda Algemene Ledenvergadering VWG 20 maart 2014.....	3
'Vogelslopers'.....	4
Daar begon het: aan het IJsselmeer.....	5
Graseters in de westelijke Eempolders in de periode april tot en met juni.....	7
Mijn naam is gaai!.....	10
Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep.....	11
Excursie Oostvaardersplassen van 10 november 2013 (verslag).....	13
Spechtenschade.....	14
De gaai.....	16
Een jaar lang goudvinken.....	17
Vogelringstation het Gooi 4e periode 2013.....	21
Overzicht ledenmutaties t/m 31-12-2013.....	23
Zenderonderzoek wilde eenden rond Loenen aan de Vecht.....	24
Sufferds en slimmeriken.....	26
Verhaal voor in 'Het Handige Havikenboek'.....	28
Vogels kennen – vogels herkennen.....	30
Rondje Zeeland: zondag 12 januari.....	31
Ontvangen literatuur.....	33
Het Vogeljaar: Themanummer over de huiszwaluw.....	33
Jaarverslag 2013 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.....	36
Financieel verslag 2013 penningmeester.....	42
Verslag van de Algemene Ledenvergadering op 28 november 2013.....	49
Dineke Sluijters Vogelfonds.....	50
Programma.....	52
Favoriete vogelplek van Hanneke Sevink.....	56

Wat zien ik: pag. 9

Van de voorzitter

Nu ik dit schrijf is januari al over de helft en langzaam beginnen de dagen weer te lengen. Het jaar zijn we als vogelwerkgroep goed begonnen met de eerste excursie op 1 januari en een zeer gezellige en inspirerende nieuwjaarsbijeenkomst. De midwintertelling van de watervogels is alweer achter de rug. In de infoschuur zijn wekelijks avondactiviteiten. Nieuw is dat we de inhoud hiervan laten volgen door een veldexcursie. Dat levert een boeiende en leerzame combinatie van theorie en praktijk op. Deze combinatie wordt overigens ook al jarenlang gehanteerd bij de vogelherkenningscursus, die in maart weer

aanvangt. In dezelfde maand begint voor een aantal vogelsoorten ook het broedseizoen en staan ook veel van de vogelwerkgroepleden weer in de startblokken voor een nieuw seizoen van inventariseren, nestkasten controleren, weidevogelnesten beschermen, roofvogellegfels volgen. Tussendoor kunnen we nog wat doortrekkende en terugkerende vogels bewonderen in de eigen achtertuin of tijdens een van onze vogelwerkgroepexcursies. Wat hebben we toch een leuke hobby.

Piet Spoorenberg

Van de redactie

Voor u ligt de eerste Korhaan van 2014. Zoals ieder jaar is het nummer van februari heel dik. De aankondiging voor de Algemene Ledenvergadering vindt u erin, evenals de bestuursstukken die op deze bijeenkomst betrekking hebben. Als u deze leest bent u weer helemaal op de hoogte van het reilen en zeilen van onze werkgroep.

Daarnaast ontvingen we weer ruimschoots kopij van u, de lezers van De Korhaan. We zijn altijd blij met uw ervaringen en onderzoeksgegevens en nemen die graag op in het blad. Het is jammer dat we op dit moment weinig reacties meer ontvangen voor de rubriek 'Wat zien ik'. Meldt u ons uw opmerkelijke, grappige of anderszins lezenswaardige ervaringen door er een kort stukje over te schrijven. Een paar regels is al voldoende.

Nog een opmerking over de vogelnamen: we hebben ruim een jaar geleden besloten om de vogelnamen niet meer met een hoofdletter te schrijven. Willen degenen die deze regel nog niet hanteerden daarmee in de toekomst rekening houden?

Ik wens u veel genoegen bij het lezen van deze Korhaan.

Hillie Hepp

Foto's op de omslag: de gaai

Voor de omslag zijn foto's van de VWG-vogel van het jaar *de gaai* ingezonden door leden van de fotowerkgroep. De redactie heeft daaruit een keuze gemaakt.

De foto op de voorkant is gemaakt door Roelof Molenaar: *“De foto heb ik gemaakt bij een voederplaatsje. Door het voeren kwamen er regelmatig vogels op af waaronder deze gaai. De foto is gemaakt in 2010.”*

De foto op de achterkant is van Bert Roelofs: *“Ik maakte de foto kookleumend vanonder mijn camouflagetentje in een Naardens bos en wist de gaai te lokken met wat pelpinda's. Meestal lukt het niet ze zo voor de lens te krijgen, want ze hebben m.i. de situatie feilloos in de smiezen (net als eksters en kraaien) en ze wachten gewoon tot je weer weg bent om de pinda's te scoren. Deze vogel leek echter eerder nieuwsgierig dan beducht voor me te zijn, want het beestje zat me een paar seconden onbewogen aan te kijken en dook toen op de pinda's. Meer dan die paar seconden had ik niet nodig voor het schieten van dit beeld.”*

Het onderwerp voor de omslag van het aprilnummer is: jonge weidevogels.

Agenda Algemene Ledenvergadering VWG 20 maart 2014

Hierbij nodigt het bestuur de leden uit voor de Algemene Ledenvergadering van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken op donderdag 20 maart 2014 in de Infoschuur van het GNR. Aanvang 20.00 uur

De agenda luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen bestuur
2. Vaststellen verslag Algemene Ledenvergadering van 28 november 2013
3. Algemeen Jaarverslag 2013
4. Financieel Jaarverslag 2013
5. Verslag Kascommissie
Wordt uitgebracht tijdens de vergadering
6. Decharge bestuur
7. Benoeming kascommissie
8. Bestuurssamenstelling en –verkiezing
- Voorzitter: Piet Spoorenberg is aftredend en herkiesbaar
Tegenkandidaten kunnen zich melden bij een van de bestuursleden
Het bestuur is met de huidige bezetting van 6 personen op zich voldoende op sterkte. Echter op het gebied van (externe) communicatie zouden we graag versterking / ondersteuning zien. Dat hoeft dus niet per se vanuit een bestuursfunctie.
9. Projecten Dineke Sluijters Vogelfonds
De ALV wordt, overeenkomstig het advies van de commissie, gevraagd om in te stemmen met de projecten volgens de bijlage.
10. Rondvraag en sluiting

P.S. De verslagen en het advies voor het Dineke Sluijters Vogelfonds staan in De Korhaan (van pagina 36 t/m 51 en op www.vwggooi.nl).

Na de pauze: Lezing over de gaai (vogel van het jaar 2014) door Paul van der Poel

Foto's: Bert Roelofs

‘Vogelslopers’

Er zijn heel wat vogelaars die zich bezig hebben gehouden en dat nog doen met het verzamelen van dode vogels, of soms ook delen daarvan. Hun motieven waren en zijn zeer verschillend. Daarom eerst hoe dit vroeger geschiedde, met daarna hoe dit nu gebeurt. Vóór de wetten om de fauna te beschermen van kracht werden was het tot in het begin van de vorige eeuw in kringen van een aantal vogelkundigen heel normaal om een vogel te schieten voor een collectie. Dat gebeurde met stofhagel om het dier zo min mogelijk te beschadigen. ‘Het voorwerp is verzameld’ heette het toen.

Een dode vogel moet worden ‘gesloopt’ en geconserveerd om te voorkomen dat hij tot ontbinding overgaat. Hierna wordt hij in een zo natuurlijk mogelijke houding opgezet. Een andere methode is dat de lege huid wordt behandeld met alcohol en opgevuld met watten of houtwol; zo’n huid wordt een balg genoemd. De schedel van de vogel die deze behandeling krijgt wordt bij de balg bewaard. Hun bestemming was vroeger, in de tijd dat ze speciaal daarvoor geschoten werden, meestal een privé- of wetenschappelijke collectie. Gelukkig ligt de tijd van ‘daar komen de vogelschutters’ al heel lang achter ons.

Door het demonteren en onderzoeken van aangetroffen dode vogels kunnen we heel wat te weten komen. Niet alleen over doodsoorzaken, maar ook over wat er in en op de lichamen kan worden aangetroffen. In de jaren ’70 van de vorige eeuw bestond er een speciale Werkgroep Vogelsterfte van het toenmalige Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening. Tegenwoordig is dat het Dutch Wildlife Health Centre (DWHC). Tot zover de professionele en gelegaliseerde ‘slopers.

Een geheel ander categorie is die van de amateurs. Zij oefenen hun hobby heimelijk uit en worden daartoe gedwongen door het bestaan van de Flora- en faunawet. Die verbiedt o.a. het verzamelen, vervoeren en bezit van inheemse beschermde dode vogels of delen daarvan. Uitzonderingsgevallen zijn er voor degenen die hiervoor een speciale ontheffing bezitten.

De wet wordt door bosjes mensen overtreden om dode vogels of delen ervan in handen te krijgen. Zo zijn er koppensnellers, die niet

altijd even netjes te werk gaan tijdens hun strooptochten langs bijvoorbeeld de Noordzeestraanden.

Argeloze wandelaars kunnen daar nogal eens geconfronteerd worden met ‘onthoofde’ vogels. Even begraven was wel zo netjes geweest. De maker van de zeevogelpotentabel heeft ook lichaamsdelen moeten verwijderen, maar is daarbij heel prudent te werk gegaan. Zo zijn er ook nog de vleugelverzamelaars. Ik ken er velen die een vleugelcollectie bezitten. Net zoals de ‘potenman’ houden zij de kennis die zij daardoor opdoen niet voor zichzelf door de vogelvleugels op te bergen in hun plumarium. Integendeel, velen van hen die een collectie met vleugelverzameling bezitten, werken nauw samen met roofvogelwerkgroepen. Die gebruiken een referentiecollectie om gepredeerde vogelsoorten te determineren. Michel Klemann werkt helemaal geavanceerd. Op zijn website is een verencollectie van meer dan 250 vogelsoorten te raadplegen. Het is een monnikenwerk geweest om zo ver te komen. Van elke vogel moesten de veren eerst uit de vogelvleugel worden getrokken om vervolgens nauwgezet in de goede volgorde weer op een ondergrond te worden geplakt. Chapeau! Het ‘sloopwerk’ heeft dankzij de inzet van ‘amateurs mede bijgedragen aan het oplossen van onderzoeksvragen en aan bescherming en behoud van vogelsoorten. Hans Oelke tenslotte verrichtte in Duitsland in de laatste twee decennia van de 20^e eeuw, pionierarbeid door van alle inheemse vogelsoorten beschrijvingen, maten en afbeeldingen te geven van ruiveren, plukresten en staartveren. Ook hierbij is het nodige pluk- en pluiswerk verricht. Slopen had in deze column niet alleen betrekking op afbraak, maar ook opbouw!

Penlijster

Daar begon het: aan het IJsselmeer

Was de naam IJsselmeerweg? Het weggetje dat liep van Naarden naar Muiderberg? Pal langs het water van het toen nog zo geheten IJsselmeer. Als we afgaan op het oprichtingsjaar dan moet het in 1965 zijn geweest. Het was zo'n plekje waar je ging staan om te kijken wat er langs vloog, van broedvogels tot (zee)doortrekkers, van sterns tot ja, ook dat kwam voor, duikers. Het was de tijd waarin je alles op de fiets deed; van nestkast in Bantam tot zwarte zee-eend bij Muiden.

Jan Bos

Daar op dat pad langs de oude Zuiderzeekust, waar de zoute flora nog volledig aanwezig was, trof ik hem: Jan van Dijk. Hij stond er met zijn verrekijker in de hand te turen naar iets wat voorbij vloog. Nou broedde ik al heel lang op de mogelijkheid een soort organisatie op te zetten zoals er al één in Utrecht was: een vogelwerkgroep. Er waren er nog niet zoveel van in Nederland. Hooguit een tiental. En daar stond Jan, een Gooise vogelaar, al kwam hij dan ook uit de Vechtstreek: Weesp. Dus een praatje gemaakt. Of hij ook iets voelde voor een *vogelwerkgroep*. Met de nadruk op *werkgroep*, omdat dan de 'club' zou kunnen bestaan uit personen, die meer zouden doen dan alleen naar vogels kijken. Inventariseren bijvoorbeeld, nestkasten ophangen, weidevogelbescherming, waar voor vogels de nood aan de man was, kritische geluidjes laten horen in de richting van gemeenten of de provincie desnoods. Misschien wel een observatieplek inrichten, zoals een schuilhut. Het volgen van toekomstige ontwikkelingen in Flevoland aan de overzijde van het Gooi, zou een vogelattractie kunnen vormen.

Jan van Dijk en Rie Tabois

Foto: Joke van Velsen

De twee Jannen waren het snel eens. De Weesper Jan, die veel langer in de streek woonde dan de Bussumer Jan, zou adressen verzamelen en de laatste zou ook een programma opzetten, zodat wanneer het tot een oprichtingsbijeenkomst zou komen ideeën zouden kunnen worden gelanceerd.

Rie Tabois en Jan Bos Foto: Joke van Velsen

De Weesper Jan kende al een groepje vogelaars onder wie de in het najaar van 2013 honderd (!) jaar geworden Rie Tabois. Er volgde een gesprek in de later vele malen benutte woning aan de Hilversumse Stalpaertstraat. Rie voegde nog wat namen aan het lijstje toe. Zo kwam die van Guus van der Kuip naar voren, die bij een mogelijke oprichting een goede kasbeheerder zou kunnen zijn. Rie had ook connecties met de beheerders van Ons Gebouw in Hilversum om daar een eventuele oprichtingsvergadering te houden. Daar de Bussumer Jan in de krantenwereld de weg wist, volgden er publicaties over de voorgenomen plannen. Op de oprichtingsbijeenkomst in Ons Gebouw waren zo'n vijftig personen aanwezig. Eenieder vond het een uitstekend idee. Een 'discussietje', dat ik me herinner, ging over de naam van het

toekomstige blad. Mijn voorstel was deze te noemen naar het toenmalige symbool van de Gooise vogelwereld, de nog altijd in redelijk aantal aanwezige korhaan. 'Korhoen' zou het moeten zijn volgens een van de aanwezigen, om daarmee ook de dames van het pronkstuk van de hei te eren. 'Haan' lag toch beter in het gehoor en aldus geschiedde.

Er volgden stormachtige jaren. Voor de huidige opzet van de VWG werd toen de basis gelegd. Onder meer dr. Smits, een verstokte vogelringer, trad toe tot het bestuur. Ik weet niet meer in welke fase van het prille bestaan, maar ook boswachter Gerrit Jaspers van het Goois Natuurreservaat kwam erbij zitten en eveneens Jelle Harder, die in die periode ook al zeer actief was. Een ringers- en nestkastengroep werden opgezet, gevolgd door nog enkele door mij genoemde 'commissies'. Later werd de naam gewijzigd in 'subgroepen'. De VWG kreeg veel bekendheid en dat leidde tot opvallende contacten. Zo werd ik benaderd door de beheerder van een historische boerderij in de polder Arkemheen. De boerderij was door de afgelegen ligging een kwetsbaar gebouw. De VWG zou zonder financiële consequenties medebeheerder kunnen worden,

vanuit het gebouw excursies kunnen opzetten en er een soort waarnemingscentrum kunnen vormen. De regelmatige aanwezigheid van de VWG zou het gebouw een betere bescherming bieden. Mijn voorstel deze kans te grijpen werd door het bestuur afgewezen. Een tweede opvallend aanbod kwam uit Flevoland. De Rijksdienst IJsselmeerpolders had aan de Knardijk een observatiehut gebouwd. De VWG werd als dichtstbijzijnde werkgroep (al was het 30 km) gevraagd de hut te beheren door bijvoorbeeld de sleutel op een strategische plek te bewaren, zodat er niet gevreesd behoefde te worden voor vernielingen. In mijn ogen vormde daarvoor het vlakbij gelegen benzinstation een goede plek. De 'Commissie Flevoland' had inmiddels al een aantal sleutels van de aan de slagbomen hangende grote sloten ontvangen. De entree tot Flevoland vormde dus geen probleem. Ook hiervoor kreeg ik in het bestuur geen meerderheid. Het vormde voor mij de aanleiding de VWG-schoenen aan de wilgen te hangen. Het bestuur na mij heeft de ontstane situatie goed aangepakt en de VWG verder opgestuwd tot een organisatie die er mag zijn.

Rie Tabois 100 jaar!

Dick A. Jonkers

Voor het eerst sinds haar 45-jarig bestaan heeft de Vogelwerkgroep een 'eeuwlinge' in haar midden. Het is Rie Tabois, die op 18 november de respectabele leeftijd van 100 jaar bereikte. Hoewel zij, zoals te begrijpen is op zo'n hoge leeftijd, al enige tijd niet meer actief is, bezoekt ze heel af en toe nog de lezingen. Veel van de oudere leden onder ons zullen haar kennen. Een felicitatie namens de vereniging

is bij zo'n mijlpaal zeker op zijn plaats en er is haar een bloemstuk aangeboden en een grote taart met een opdruk van Rie met een verrekijker. Zoals gebruikelijk bij dit soort gelegenheden bracht de burgemeester van Hilversum, de heer Broertjes, een bezoek om Rie te feliciteren. Ze is al vanaf de oprichting in 1967 lid van de Vogelwerkgroep en vervulde tot de jaarvergadering van 1973 daarin de functie van secretaris. Daarna maakte zij in andere functies nog enige jaren deel uit van het bestuur.

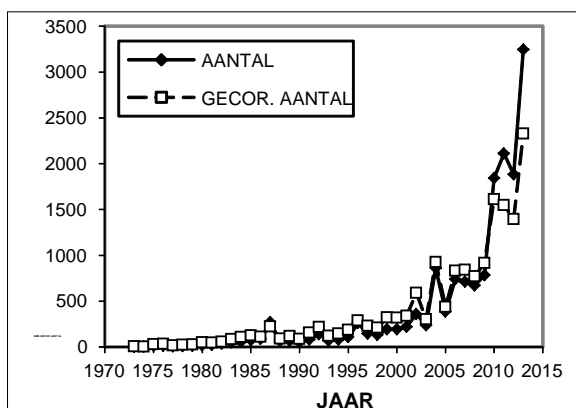
Foto: Joke van Velsen

Graseters in de westelijke Eempolders in de periode april tot en met juni

Jan Mooij

Na het verhaal over de maanden januari tot en met maart ligt het voor de hand om de volgende periode te bekijken. Daarvoor heb ik de periode april tot en met juni gekozen. Het blijkt dat er een duidelijk verschil is tussen het begin van het warme halfjaar, waarin voor de hier broedende ganzen het grootste deel van de broedtijd valt, en de tweede helft, waarin de jongen op gaan groeien en de rui plaats vindt. Dat rechtvaardigt een aparte behandeling. In april gaat het gras weer harder groeien, wat de hoeveelheid voedsel verhoogt. Aan de andere kant verschijnen dan ook belangrijke voedselconcurrenten als koeien en grasmaaimachines in de polder.

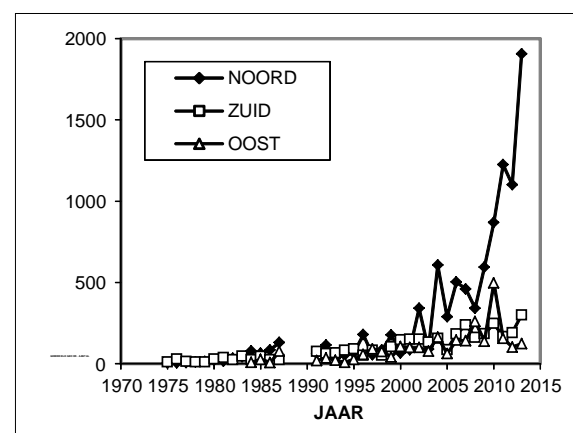
Zoals uit vergelijking van figuur 1 met de overeenkomstige figuur uit het vorige artikel blijkt, zijn de gemiddelde gecorrigeerde aantallen in deze periode veel lager dan in de eerste drie maanden van het jaar. Het gaat hier weer om aantallen die genormeerd zijn naar de grauwe gans, volgens de methode die in de eerdere artikelen is beschreven. Dat komt natuurlijk doordat de noordelijke ganzen naar hun broedgebieden verdwijnen. De laatste jaren blijven de brandganzen in toenemende aantallen nog tot eind april in de polder. Dat is de belangrijkste oorzaak van de sterke stijging sinds 2010. Als we de brandganzen niet meetellen blijken de gecorrigeerde aantallen vanaf rond 2005 gemiddeld wat onder de duizend te stabiliseren.

Figuur 1. Gemiddeld aantal en gecorrigeerd aantal graseters in april - juni per telling per jaar.

Figuur 2 geeft de verdeling over de telgebieden. De grootste aantallen zien we in het telgebied Noord. De sterke toename sinds 2005 komt geheel van de brandganzen. Als we corrigeren voor de oppervlakte blijkt de dichtheid het laagst in het telgebied Zuid. In Noord is de dichtheid zonder brandganzen lager dan in de Oostermeent. Met brandganzen

is de dichtheid in Noord de laatste jaren hoger dan in de Oostermeent.

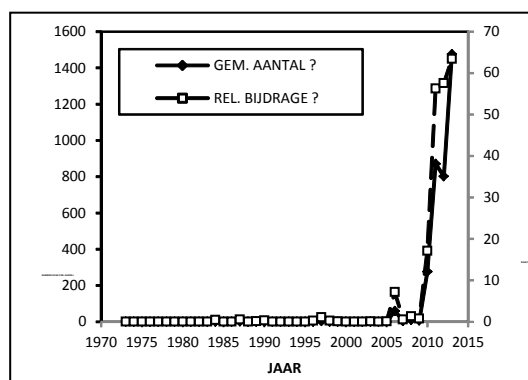

Figuur 2. Gemiddeld gecorrigeerd aantal graseters voor de verschillende deelgebieden in april - juni per telling per jaar.

In de periode april - juni hebben we te maken met een aantal groepen graseters. In de eerste plaats de lokale broedvogels. Die willen voldoende voedsel, niet alleen voor zichzelf, maar ook voor hun jongen. Bovendien hebben zij geschikte plaatsen nodig om hun nesten te bouwen. Met name dit laatste lijkt in de polder en directe omgeving een beperkende factor. Als broedvogels zijn vooral de grauwe gans en de knobbelzwaan van belang. De Canadese gans en de nijlgans broeden in kleine aantallen; van de kolgans en de brandganzen zijn hooguit enkele paren aanwezig.

De tweede groep zijn de late winterganzen. Dit zijn vooral de brandganzen, die de laatste jaren tot in april blijven. De laatste jaren blijven ook wel eens groepen kolganzen tot begin april aanwezig. Het is mogelijk, dat ook wat grauwe ganzen in deze groep thuis horen, maar omdat er ook veel broedvogels zijn is dat moeilijk vast te stellen.

De derde groep zijn de vogels die (nog) niet broeden. Grote vogels, zoals ganzen en zwanen broeden pas als ze enkele jaren oud zijn. De tweede- en derdejaars vogels zwerven in groepen rond. Het onderscheid tussen de tweede en de derde groep is niet eenvoudig, omdat het hier om dezelfde soorten zal gaan. De broedvogels zullen vaak wat meer verspreid voorkomen, maar omdat wij alleen totale aantallen registreren helpt dat niet veel bij het onderscheid.

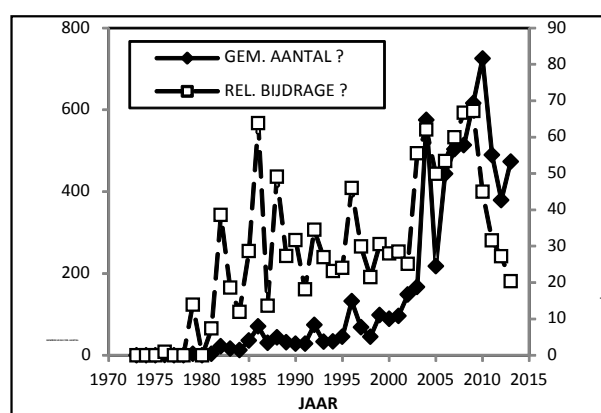

Figuur 3. Gemiddeld gecorrigeerd aantal brandgezen per jaar in april - juni en de relatieve bijdrage aan het totaal aantal graseters, beide per jaar.

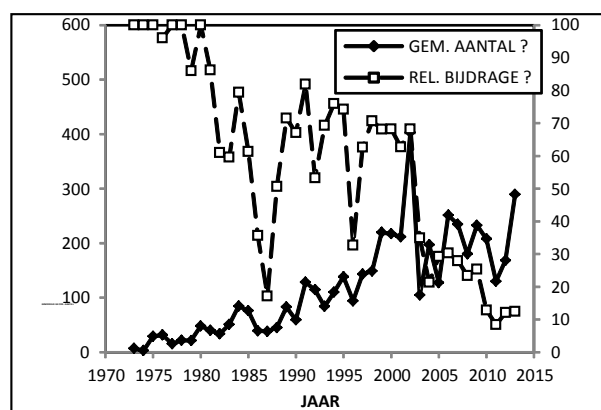
Tegenwoordig is de brandgans in deze periode de meest voorkomende soort. Figuur 3 toont dat hij voor 2010 in april - juni niet in noemenswaardige aantallen voorkwam. Al vanaf 2005 namen de aantallen in de polder overwinterende brandgezen sterk toe, maar die waren voor eind maart voor het overgrote deel vertrokken. De laatste jaren blijven ze langer hangen, en in 2013 waren er zelfs eind april nog duizenden aanwezig. Ze hebben daarbij een duidelijke voorkeur voor het reservaat. Begin mei verdwijnen deze ganzen alsnog naar hun broedgebieden. Het gaat hier dus, op een paar uitzonderingen na, om late wintergasten. Opvallend is overigens dat de brandgezen in deze tijd bijna alleen in het reservaat voorkomen. Het lijkt er op dat de rust ze aantrekt. Het gras gaat in deze tijd weer goed groeien en de meeste andere wintergasten zijn vertrokken. Waarschijnlijk is er in het reservaat dan nog voldoende voedsel aanwezig.

In figuur 4 zien we dat de grauwe gans in deze periode tot ongeveer 1980 vrijwel niet voorkwam. Daarna liepen de aantallen langzaam op. Iets na 2000 begint er een plotselinge zeer sterke toename. Vanaf 2005 schommelen de aantallen, maar ze blijven gemiddeld ongeveer constant. De grauwe gans

is de meest voorkomende broedvogel. Daarnaast kunnen er ook rondzwervende, niet broedende vogels en late wegtrekkers voorkomen. Na een daling in maart nemen de aantallen vanaf begin april weer toe tot begin mei. Daarna dalen ze weer tot een duidelijk lager minimum begin juni, waarna ze weer gaan stijgen. De piek rond begin mei is overigens pas sinds ongeveer 2000 aanwezig, en hij treedt alleen in de telgebieden Noord en Oostermeent op. Op dat moment komen veel jongen uit het ei en we hebben hier waarschijnlijk te maken met de grauwe ganzen, die aan de oevers van het Eemmeer broeden. Kennelijk verdwijnen deze ganzen later weer. Mogelijk zoeken ze het Eemmeer weer op als hun jongen wat ouder zijn.

Figuur 4. Gemiddeld gecorrigeerd aantal grauwe ganzen per jaar in april - juni en de relatieve bijdrage aan het totaal aantal graseters, beide per jaar.

Figuur 5. Gemiddeld gecorrigeerd aantal knobbelzwanen per jaar in april - juni en de relatieve bijdrage aan het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De aantallen knobbelzwanen schommelden in de loop van de jaren (figuur 5), maar in grote lijnen is sprake van een gestage toename. De knobbelzwaan was bij het begin van de tellingen vaak de enige en altijd de belangrijkste soort. Na 1980 kwamen er wat

grauwe ganzen, zodat het relatieve aandeel zakte naar rond de 70%. In 2003 zakt het relatieve aandeel naar 30% door de plotselinge toename van de grauwe gans. De opkomst van de brandgans zorgt voor een verdere daling, ondanks het feit dat de aantallen knobbelzwanen niet af lijken te nemen.

In de maanden april en mei nemen de aantallen sterk af, om in juni te stabiliseren op een laag niveau. Dit heeft te maken met het inzetten van de rui, waarvoor knobbelzwanen open water opzoeken. Alleen de broedvogels met jongen blijven dan achter. De aantallen suggereren dat er in de polder maximaal enkele tientallen nesten zijn, wat ook wel klopt met de indruk

die ik heb. Het overgrote deel van de vogels in april en mei betreft dan waarschijnlijk niet-broedende knobbelzwanen.

Van de andere soorten is de Canadese gans nog van enig belang. Het betreft hier waarschijnlijk vooral ganzen die in de omgeving broeden. De aantallen zijn in het voorjaar lager dan in de rest van het jaar. Ze maken minder dan vijf procent uit van de totale aantallen in deze periode. De kolgans komt in sommige jaren tot half april nog met wat grotere groepen voor. De aantallen stijgen de laatste jaren. Gemiddeld ligt de bijdrage van deze soort nu ook rond vijf procent. Andere soorten zijn alleen in kleine aantallen aanwezig.

Geraadpleegde literatuur

Cramp S. and Simmons (eds.) 1977 The Birds of the Western Palearctic. Vol 1. Oxford University Press, Oxford.

Mooij, J. 2006. De Knobbelzwaan in de Eempolders. De Korhaan 40(1) 11-12.

Mooij, J. 2008. De Grauwe Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(3) 56-57.

Mooij, J. 2009. De Nijlgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(3) 88-89.

Mooij, J. 2009. Het voorkomen van de Canadese Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 43(5) 145-146.

Mooij, J. 2010. Het voorkomen van de Kolgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(5) 161-162.

Mooij, J. 2013. Het voorkomen van de Brandgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(2) 60-61.

Mooij, J. 2013. Graseters in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(4) 145-147.

Mooij, J. 2013. Graseters in de westelijke Eempolders in de periode januari tot en met maart. De Korhaan 47(5) 145-147.

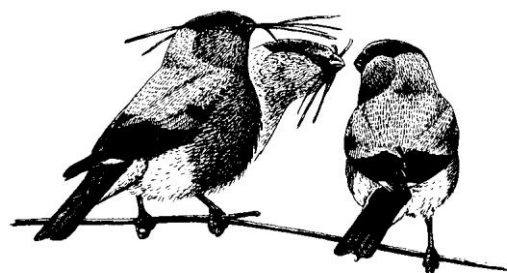
Wat zien ik ?

Goudvink in januari met nestmateriaal

De natuur is helemaal van slag in deze zachte winter. Op tal van plaatsen staan struiken en planten al te bloeien. Ook de vogels zijn van slag. Een heel aparte waarneming deed ik op 26 januari j.l. bij de Woensberg in Blaricum. Daar zaten een mannetje en vrouwtje goudvink in een Amerikaans krentenboompje (*Amelanchier lamarckii*). Het mannetje had een grashalmpje in zijn snavel. Even later vloog het vrouwtje weg, maar het mannetje bleef zitten. Van goudvinken is bekend dat de vrouwtjes het nest bouwen en de mannetjes halmpjes aandragen. Dit wordt baltsvoederen genoemd. Het is wel erg vroeg om dit gedrag

te vertonen, want in het algemeen wordt pas in april begonnen met broeden.

Dick A. Jonkers

Bron: Glutz von Blotzheim_ & Bauer 1997

Mijn naam is gaai!

Dick Jonkers & Fred van Klaveren

Ik heb een slechte naam door mijn roverij en wordt daardoor in de mensenwereld geschaard onder het gajes, jullie naam voor slecht volk. Dat laat ik niet op mij zitten en ik kom daar later in dit lijfblad nog op terug. Nog zo'n gotspe en dan nog wel in het gerenommeerde 'Van Dale groot woordenboek der Nederlandse taal' is mij aan te duiden als inheemse spotvogel. Mijn gestuntel bij het pogen zang voort te brengen valt toch niet te vergelijken met de imitaties van zangvogels door een echte spotvogel. Tot zover voorlopig mijn verdediging; ik moest het even kwijt. Wij gaaien maken deel uit van de kraaienfamilie, door de geleerden aangeduid als *Corvidae*. De familie gaai komt verspreid over de wereld voor en bestaat uit 40 soorten. Daaronder bevinden zich ook de ekstergaaien. Ons uiterlijk is een bonte verzameling van kleuren, waarbij blauw met allerlei variaties het meest voorkomt. Het deel van mijn familie met de naam (Vlaamse) gaai met de chic aandoende fraaie Latijnse naam *Garrulus glandarius* is vooral bosbewoner. Hun woonplaatsen liggen in een brede gordel die zich grofweg uitstrekt van Ierland tot de Filippijnen. Ook een stukje van Noord-Afrika

wordt nog bewoond door hen. Een neef van ons, de taigagaai, heeft zich gevestigd als boomvogel in de taiga, de naaldwoudgorde l in de sub-arctische gebieden. Een of andere taalfreak heeft onze verwijzing naar Vlaanderen verwijderd. We zijn daar niet blij mee zo'n stukje 'eigens' kwijt te raken. Weer een ander maakte het nog bonter door een vrije vertaling te maken van de eerdere Latijnse naam in 'voortdurend schreeuwende eikelzoeker'. Zo kan ie wel weer even! Gelukkig kunnen we wel wat hebben. Aan een boom zo vol beladen mist men een of twee gaaiennamen niet (Vrij naar de dichter Hieronymus van Alphen). Geniet van onderstaande rijke schat aan namen in het Nederlandse taalgebied.

eikelaakster	Spaanse ekster	krijtekster	merklouw	merkol
meerkolf	markol	marrikolf	markol(f)	gaai(e)
meerkol	houtekster	maarkolf	merko(e)f	Markol(le)
morkol(f)	martkolf	meerkolle	merrickol(le)	marrekoale
mercolf	merkolver	markoln	markolaan	marken
motkolf	merrekof	mérkef	marklover	markloper
maaiklover	marklauwe	maarklauw	merklouw(er)	markwart
markorf	märkörf	meelkörf	markurf	matkeuref
merretkörref	eikelpotter	eikelekster	eikelaakster	eikelkraai
schreeuwekster	schraiw-ekster	schriwakster	skreeuw-aakster	krietoakster
krijtekster	boontekster	sjansjekster	broekikster	halve ekster
hikster	jakster	klei-ekster	koolekster	skoolekster
wâl(d)akster	bosekster	holtakster	bosgaai	wouter
weiter	welter	wètere	wadre	watink
wijtink	nannewuiter	(n)anneweute	allewuiten	hannewuyt
broekhannek(e)	hannebroek	annibroek	hannimauw	marhannik
marhenne	marhane	appelvrêeter		

In een volgende aflevering gaan we in op verhalen, leugens en andere legendes.

De tekening van het logo is van Bertus van den Brink

Nieuwe uitgaven van de Vogelwerkgroep

De medewerkers krijgen gratis een exemplaar. Publicaties zijn te lenen uit de verenigingsbibliotheek in de Infoschuur. Paul Keuning is daarvan de bibliothecaris. Sinds een jaar of vijf wordt van de rapporten een pdf gemaakt, die via de website te raadplegen zijn.

Dick Jonkers

Karakteristieke broedvogels verdwenen uit het Hilversums Wasmeer.

Het gebied dat in 2012 is geïnventariseerd besloeg niet alleen het ingerasterde gedeelte dat binnen het wasmeer ligt. Ook het door een hekwerk afgesloten deel daarbuiten langs de rijksweg A27 was daar bij inbegrepen, evenals parallel lopend een bosstrook aan de zuidzijde van het wasmeer. Totaal ging het om circa 45 ha, waarin 36 verschillende soorten tot broeden kwamen. Hiervan bevonden zich er 31 binnen het raster. Interessante broedvogels buiten het wasmeer waren ransuil, zwarte specht,

appelvink en sijs. In de periode 1970-2012 is het ingerasterde deel zeven keer volledig onderzocht. Wanneer 1970 wordt vergeleken met 2012 blijkt het aantal soorten gelijk te zijn, maar is de broedvogelsamenstelling sterk veranderd. Verdwenen zijn de karakteristieke soorten van heidevennen, zoals geoorde fuut en dodaars. Ook de bergeend liet het afweten, en de kokmeeuwen vestigden zich er in 1974 voor het laatst.

In hun plaats kwamen soorten zoals grauwe gans, brandgans en nijlgans.

Jonkers, D.A. & De Boer, J. 2013. Broedvogels van het Hilversums Wasmeer in 2012. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 208. 27 blz.*

Broedvogels van parken in Huizen

Casander, H. Jonkers, D. & Weenen, H. 2013. Vogels van parken Gooierhoofd, Bad Vilbel en Stadspark in Huizen in 2008.

Wie wat bewaart die heeft wat. Vijf jaar na de broedvogelinventarisatie is het rapport over het onderzoek in bovengenoemde parken dan toch verschenen. Het inventariseren van broedvogels in bebouwde kommen is in het algemeen geen populaire bezigheid. Om dat in parken te doen lijkt vogelaars wel aan te trekken als wordt afgegaan op de deelname van maar liefst vijftien leden in Huizen. Zij zagen kans om het broeden aan te tonen van 33 soorten in het Gooierhoofd, 35 soorten in het Stadspark en 28 soorten in het park Bad Vilbel. Een mooie score voor deze gebieden, waar m.u.v. het Gooierhoofd veel wordt gerecreëerd. Min of meer bijzondere, leuke soorten waarvan het voorkomen is vastgesteld, waren in het Gooierhoofd bergeend, dodaars,

waterral, rietzanger, bosrietzanger en nachtegaal.

Rietzanger

Foto: Roelof Molenaar

In park Bad Vilbel was dat de goudvink. Het Stadspark mocht er ook zijn met dodaars, ijsvogel, bosrietzanger, goudvink en appelvink. In het rapport worden aanbevelingen gedaan voor inrichting en beheer om de park nog aantrekkelijker te maken voor vogels.

Casander, H., Jonkers, D. & Weenen, H. 2013. Vogels van de parken Gooierhoofd, Bad Vilbel en Stadspark in Huizen in 2008.

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 217. 57 blz.

Vogels van het Kocherbos geïnventariseerd.

Aanleiding om dit bos te inventariseren waren de plannen in Muiderberg om een tweede hockeyveld aan te leggen in of bij het Kocherbos. In het onderzoekgebied met een oppervlakte van 10 ha is het voorkomen vastgesteld van 30 verschillende soorten broedvogels. Samen bezetten zij 122 territoria, een hoge dichtheid aan broedvogels. Voor roofvogels was het een aantrekkelijk gebied, gezien het voorkomen van een paar buizerds

Stoekenbroek, F. 2013 Broedvogels van het Kocherbos te Muiderberg in 2013.
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 218. 7 blz.

Inventarisatie van het westelijk deel van de Breukeleveense Plas

Van deze plas is 49 ha onderzocht; het grote open water bleef buiten beschouwing. 55 soorten maakten als broedvogel gebruik van dit gebied. De tegenwoordig in Nederland vrijwel overal in moerassen broedende grauwe gans voerde de lijst aan. Heugelijk was ook de aanwezigheid van de tweede soort in de top drie, de purperreiger. Een goede derde was de tjiftjaf, wat indiceert dat er aan de rand van de plas verbossing is opgetreden. Dat is ook te zien als de inventarisatie van 1980 wordt vergeleken met die van 1980. Er zijn in de periode 1980-2013 vier inventarisaties gehouden en het is daardoor mogelijk trends

Prop.D. 2013. Broedvogels van de Breukeleveense Plas 2013.
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 220. 38 blz.

Broedvogels Corversbos 2013

Ook het Corversbos ging in de herhaling. De inventarisatiegroep kwam in dit gebied uit op 32 soorten, die samen 386 territoria bezetten. In de categorie 1-10 paren bevonden zich 18 soorten, waaronder grote lijster, kleine karekiet, fluitier, appelvink en goudvink. De categorie 11-20 paren bevatte vijf soorten, waaronder glanskop en kuifmees en ook maar liefst 15 paren goudhaantjes. Die van 20 tot 50

Mooij, J. 2013. Broedvogels van het Corversbos in 2013.
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 221. 38 blz.

Bonte vliegenvangers deden het goed in 2013

De auteur van het verslag merkt in zijn inleiding op dat het broedseizoen gekenschetst kan worden als zeer chaotisch door de

en eveneens een paar sperwers. Ook de bosuil en ransuil huisden er. De holenbroeders waren goed vertegenwoordigd en ook boom-, struik-, vegetatie- en bodembroeders hadden zich er gevestigd. Kortom een goed ecosysteem. Niet onvermeld mag blijven, dat er twee soorten aanwezig waren van de Rode Lijst: de ransuil en de groene specht.

Het is te hopen dat het plan om een deel van het bos te veranderen in een hockeyveld niet wordt uitgevoerd.

vast te stellen. Enkele voorbeelden volgen hier. Tot de verdwenen soorten behoren kokmeeuw, waarvan in 1980 nog een kolonie van 150-200 paren in het gebied huisde. In 1989 was er nog geen grauwe gans te bekennen; in 2002 waren er 157 territoria. In 2014 bleek dat er een daling was opgetreden naar 84 paren. De grote karekiet, een kensoort van gebieden met waterriet, verdween. Het fenomeen van de verbossing was niet alleen duidelijk merkbaar bij de tjiftjaf, die toenam van maximaal 15 paren in 1980 naar 38 paren in 2014. Ook van bijvoorbeeld de tuinfluiter en de winterkoning steeg het aantal broedparen aanzienlijk. Door de verbossing zakten de aantallen van de moeraszangers.

paren had de merel en de vink, met respectievelijk 46 en 42 paren als toppers. Opmerkelijk was het aantal van 23 paren van de grote bonte specht en dat van 24 paren voor de boomkruiper. De winterkoning scoorde in deze categorie ook goed met 33 paren. Opmerkelijk was de afname van de houtduif van 83 paren in 1988 naar 12 paren in 2013. Verder die van de roodborst in dezelfde jaren van 87 naar 36 paren.

aanhoudende kou. Daardoor was het extremer dan het seizoen 2012. Aan de andere kant constateert hij dat het uiteindelijk in de wat meer open terreinen toch wel weer meeviel, mogelijk door de grotere voedselbeschikbaarheid daar.

Het gevolg van dit alles was een lagere bezetting door de mezen dan in voorgaande jaren. Dit werkte ook door bij de vervolglegels. De bonte vliegenvangers maakten door het uitblijven van concurrentie dankbaar gebruik van de nieuwe situatie. Er was een toename van 89 legfels in 2012 naar 102 legfels in 2013, wat overeenkomt een stijging van 14%.

Wat het succespercentage betreft t.o.v. vorig jaar was er bij kool- en pimpelmees respectievelijk geen en een klein verschil. Bij de bonte vliegenvanger was het met enkel procenten iets hoger dan in 2012. De muizenstand in de bosuilbiotopen was slecht en het voedselgebrek werkte door in het aantal

legfels. In totaal zijn 103 voor bosuilen geschikte kasten gecontroleerd. Van de acht legfels hierin waren er slechts vijf die succes opleverden. Hiervan vlogen tien jongen uit. De totale productie van de 16 aangetroffen soorten kwam op 9528 eieren en 6372 uitgevlogen jongen. Vergeleken met vorig jaar was dat in beide gevallen rond 25% minder eieren en vliegvlugge jongen.

In 14 gebieden zijn vlermuizen gevonden in nestkasten. In het overgrote deel ging het om ruige dwergvlermuizen en in enkele gevallen om rosse vlermuizen. Op Heidebloem hield zich een grootoorvlermuis op in een nestkast. Ook zou op de Fransche Kamp in een nestkast een bosvlermuis zijn gesignaleerd.

Beskers, R.E. 2013. Goois Nestkastonderzoek. Jaarverslag 2013. *Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 223. 40 blz.*

Excursie Oostvaardersplassen van 10 november 2013 (verslag)

Lies van de Lit

Na alle media aandacht voor de film 'De nieuwe Wildernis' was het geweldig naar deze natuurlijke omgeving te gaan en het gebied weer met eigen ogen te aanschouwen.

De dag begon met veel en harde regenbuien en ik vroeg me dan ook af of de excursie met dit barre weer wel door zou gaan. Bij station Bussum Zuid aangekomen bleek de opkomst groot en hadden de vele enthousiaste vogelliefhebbers het helemaal niet over het wel of niet doorgaan van de excursie. Zo vertrokken wij met een grote groep richting de Oostvaardersplassen.

Onze eerste stop was bij de uitkijpkeuvel De grote Praambult, waar je een prachtig wijds uitzicht hebt over de vlakte. Inmiddels was het droog geworden en genoot iedereen. De donkere regenlucht gaf een prachtig effect op de vogels in de lucht.

Het begon weer te regenen, dus stapten we in de auto en reden we naar de volgende stop, waar we koffie konden drinken. Daarna vertrokken we op om de groene route te gaan wandelen en hopelijk verrast te worden met bijzondere vogelwaarnemingen. Inmiddels was het mooi weer geworden en scheen de zon. Heerlijk was dat, want alles ziet er dan toch mooier uit. Wat hadden we die dag geluk, want er zijn veel soorten vogels gezien! Zoals...*de zeearend*, wat een mazzel! Verder diverse

soorten eenden, zoals het nonnetje, pijlstaarten, krakeenden en de fuut. Ook zagen wij kramsvogels, grote zilverreigers, vinken, de buizerd en grote bonte specht. Vanuit de observatiehut De Zeearend heel veel Kieviten, plevieren, de kemphaan en ook weer diverse eenden. Natuurlijk zagen we ook heel veel brandganzen en zeker nog andere vogels die ik hier misschien vergeet te vermelden.

Klapekster

Foto: Paul van der Poel

Al teruglopend, als een klap op de vuurpijl: de *klapekster*...! Gespot door Peter Jansen, die wij erg dankbaar waren voor zijn alertheid.

Ik en zeker wetend ook de anderen, hebben erg van deze excursiedag genoten.

Met dank aan de excursieleiding, die in handen was van Antje van Sloten en Peter Janssen.

Spechtenschade

Spechten zijn holenbroeders. Zij maken gebruik van natuurlijke nestgelegenheid, die wordt uitgebeiteld in de stammen van bomen. Als kunstmatige nestgelegenheid worden al heel lang speciale spechtenkasten aangeboden. Die zijn nooit een groot succes geworden. Grote bonte spechten kunnen schade aanbrengen, onder andere doordat zij gaten hakken. Niet alleen schade aan nestkasten en objecten in bossen, maar ook daarbuiten. Van oorsprong was het een bosvogel; tegenwoordig is hij ook vertegenwoordigd in stadswijken en dorpen met veel groen, langs boomsingels, etcetera.

Dick A. Jonkers & Gert Bieshaar

Vernielingen aan nestkasten en nesten

Foto: Bertus van den Brink

Van grote bonte spechten is al heel lang bekend dat zij vernielingen kunnen aanbrengen aan nestkasten. Dat was al in het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw zo, en dat is tegenwoordig nog steeds het geval. Zij hebben onder andere de gewoonte om hoofdzakelijk in de winter jaarlijks in hun woongebieden vlieggaten van nestkasten groter te maken, of op andere plaatsen in zo'n kast een opening uit te beitelen. In de jaren '70 is er verband gevonden tussen het aantal aangepikte kasten en het aantal broedparen. In goede spechtenjaren was er veel schade aan de kasten; in slechte jaren veel minder (Jonkers et al. 1987). Verder zijn er soms enkele grote bonte spechten die metalen plaatjes los rammen. Deze zijn aangebracht rond de nestopeningen van mezenkasten om het groter maken van de nestopeningen door de spechten te voorkomen. Er zijn echter slimbo's, die gaten in de zijkant van de kasten hakken. Het uiteindelijke doel is om de inhoud bereikbaar te maken. In jaren met een slechte voedselsituatie voor de spechten zijn er grote bonte spechten die kasten in het broedseizoen systematisch afzoeken. Horen zij gepiep, dan ondernemen zij pogingen om de aanwezige nestjongen te bemachtigen. In dat soort jaren

gaat het om twee tot drie exemplaren die dit gedrag vertonen (mondelijke mededeling Ronald Beskers).

In 2011 bezweek een kolonie van 41 huiszwaluwnesten aan de snavelhouwen van een grote bonte specht (Costers 2012). Er zijn nog diverse andere gevallen bekend van huiszwaluwnesten die werden gemolesteerd door deze soort.

Trommelaars en beitelaars

Met de bezetting van nieuwe leefgebieden ontdekten de spechten andere mogelijkheden om zich te manifesteren. Bomen of biotoopvreemde elementen worden bewerkt, omdat die een functie zouden kunnen hebben voor het baltsgedrag, nestbouw of voedsel zoeken. Dit heeft zelfs geleid tot een literatuurstudie naar mogelijke toe te brengen schade door spechten aan houten wegportalen (Jonkers 1997). Er waren toen plannen voor de bouw van dergelijke voorzieningen boven autosnelwegen.

Het trommelen op objecten van menselijke oorsprong voor de balts van spechten, niet alleen van de grote bonte spechten, was al vrij lang een bekend fenomeen. Ook de functies voor de andere gedragingen. Zelfs gecreosoteerde palen voor telefoon- en telegraaflijnen moesten het ontgelden. Dat gold ook voor houten shingles, die als dakbedekking fungeerden, scheepsmasten, etc. Op Cape Canaveral overigens, werd bij een andere spechtensoort zelfs het omhulsel van een space shuttle bewerkt. Syrische bonte spechten namen in Israël plastic irrigatiepijpen onder handen. Zo zijn er nog veel meer gevallen te noemen.

Dichter bij huis was er in de jaren zeventig van de vorige eeuw in Hilversum-Zuid een grote bonte specht die de televisieantenne van een woning als een soort drum gebruikte. De

bewoners van het huis dachten toen zij het geluid voor de eerste keer hoorden dat de telefoon ging (Jonkers et al. 1987).

Spechtschade aan woonobjecten

Steeds vaker worden er gevallen bekend van grote bonte spechten, die vernielingen aanrichten bij bungalows, flatgebouwen, villa's en zelfs houten stacaravans.

Daarbij kan voor vele duizenden euro's schade ontstaan. Die schade bestaat uit gaten die uitgehakt zijn. Het gemeenschappelijk kenmerk van al die gevallen is meestal dat er holle ruimten achter de hakplaats aanwezig zijn bij de schadeplek, of op plekken waar geluid resoneert als een specht erop roffelt. Het geluid draagt dan ver en heeft een functie bij de balts. Ook kan het zijn dat de specht vermoedt dat er voedsel aanwezig is.

Uit het Gooi is een geval bekend uit 1998 van een flat in de villawijk het Spieghel, waarvan een muur was afgestreeken door stukadoors, maar de achterliggende holle ruimte dicht was geschuimd met pur. De muur was een prachtig klankbord voor de spechten, die erop roffelden dat het een lieve lust was.

Gooise villa in de picture

In oktober 2013 was het weer eens zover. Deze keer was een bewoner van een villa aan de Torenlaan in Laren aan de beurt. Wij besloten het probleem bij de kern aan te pakken en eerst maar eens te gaan kijken. Het huis was een rijksmonument en had een houten gevelbetimmering met gepotdekselde planken. Aan de onderzijde van twee planken zat precies op de plaats waar zij op een andere plank aansloten bij elk ervan een gat, dat daar gemaakt was door een grote bonte specht. Het was in ieder geval geen poging om een nestholte te creëren, want de baltsperiode en de broedtijd waren al voorbij. Had zich daar een potentiële prooi opgehouden, of boden de planken een goede klankkast? We zullen het nooit te weten komen. Diverse adviezen van

bouwkundigen en bedrijven die zich met schadebestrijding bezig houden om het probleem op te lossen, bleken niet bruikbaar. We waren het er over eens, dat we de spechten eerst maar eens 'speelgoed' moesten aanbieden. Een oud mezenkastje lag elders in de grote villatuin op de grond. Had het nog maar ergens gehangen! Wellicht hadden we in dat geval kunnen zien of de specht(en) zich eerst had, of hadden uitgeleefd op dat kastje. Alleen de gaten dichten leek ons geen oplossing. In overleg met de eigenaar namen we het besluit om twee speciale spechtenkasten te timmeren en deze op te hangen. De ene aan een hoge oude grove den, die op korte afstand van de gevel staat, en een achter de villa aan een eik. Voor het mezenkastje maakten we een nieuw exemplaar. Repareren was geen optie. Het kastje was een aanfluiting. Dit was van een slechte kwaliteit, vervaardigd uit waajibomenhout, met dunne plankjes die met een soort spijkerpistool aan elkaar vast waren geschoten en een metalen deksel dat los was geraakt. Daaronder twee kromgetrokken plankjes, die het metaal uit elkaar drukten. Kortom een puinhoop.

De grootste klus was het weer in oude staat brengen van de planken aan de villa, zodat er niet meer te zien was waar de gaten hadden gezeten. De restauratie lukte prima door het vakmanschap van de tweede auteur (gepensioneerd timmerman). De eigenaar van de villa zou proberen of hij nog ergens carbolineum op de kop kon tikken om de planken mee te schilderen. Volgens hem zou de penetrante geur van dit houtverduurzamingsmiddel de spechten vroeger afgeschrikt hebben. Wij zijn uiteraard zeer benieuwd of onze actie het resultaat oplevert dat wordt gewenst. Bij het ophangen van de tweede hoorden we het 'tsjiek tsjiek' van een grote bont specht, die we even later druk in een eik zagen pikken. Laten we maar hopen dat hij de gevelbetimmering van de villa voortaan met rust laat.

Geraadpleegde literatuur

Costers, R. 2012. Een leven van roffelen, hameren en slopen. De Tringiaan 35(4): 83.

Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum: 68, 260.

Jonkers, D.A. 1997. Spechten en houten wegportalen. Een literatuurstudie naar mogelijk schade. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.

De gaai

Bert Roelofs

Als kind vond ik eens tot mijn verwondering, een mooi blauw veertje in het bos. Ik had toen nog geen idee van welke vogel die veer was, maar het kon niet anders zijn dan van een heel mooi vogeltje. Ik fantaseerde dat het een vogel uit 'Verweggistan' zou zijn, en dat bleek te kloppen. Een boswachter die ik er naar vroeg vertelde me dat een Vlaamse gaai de trotse drager was geweest van het veertje. Dat woord 'Vlaamse' betekende voor mij als kind een oord heel ver weg. Na wat zoeken in het Rizzla-vogelplaatjesboek van mijn opa, zag ik dat het om een vrij grote grijsbruine vogel ging met een witte

stuit en een grote zwarte snavel op een wat lichtere kop, met een zwarte baardstreep in het verlengde van die snavel. Dat blauwe veertje hoort bij de vleugels van de gaai, waarin ook nog veel zwart, wit en diep bruin voorkomt. Er stond ook nog een moeilijke

(Latijnse) naam bij: '*Garrulus glandarius*'. Je zult jezelf zo maar mogen noemen. Als je echter de vrije vertaling ervan leest, namelijk 'voortdurend krassende eikelzoeker', dan is de glans er wel in ene weer een beetje vanaf.

Inmiddels weet ik beter, al was het maar doordat de Vlaamse gaai genationaliseerd is en tegenwoordig gewoon 'gaai' genoemd moet worden. Desalniettemin blijf ik het een prachtige vogel vinden. In de winter is een gaai in staat om precies in een dag de rits pelpinda's van een halve meter geheel leeg te eten. Vaak zijn ze met drie of vier tegelijk bezig, krijsend dat het een lieve lust is. In de opwinding van het moment zetten ze vaak een prachtige kuif op. Hun gebruikelijke schuwheid laten ze dan geheel vallen. Hoe anders stellen deze slimme rakkers zich op als ik ze in het bos vanuit een schuilhut poog te fotograferen. Ze hebben me ondanks alle camouflage haarfijn in de smiezen en houden gepaste afstand, zoals eigenlijk alle kraaiachtigen. Door hun alarmerend geschreeuw, dat ver draagt in het bos, zijn ook meteen alle andere vogels op de hoogte van de tweevoetige indringer in hun leefgebied. Zie ze dan nog maar weer in het vizier te krijgen.

Gaaien eten zo ongeveer alles, dierlijk en plantaardig. Ze maken zich geliefd door het opeten van knaagdieren en gehaat omdat ze ook nog wel eens een klein vogeltje uit het nest trekken en

oppeuzelen. Sorry vogelaars! Degenen met een goed inbeeldingsvermogen worden nu wellicht helemaal wee als ze zich dat tafereel voorstellen. Is het nou zo heel veel anders dan een sperwer die een jonge houtduif verorbert, of een merel met een bek vol wurmen. Laat staan een bonte vliegenvanger met allemaal van die lieve groene rupsjes in de snavel. Beseft u daarnaast ook, dat er zonder de gaai geen prachtige eikenbossen zouden bestaan, voordat u er nu en masse op uit trekt om die in uw ogen gevleugelde massamoordenaar te gaan verdelgen. Ik zou deze prachtige vogel toch niet graag willen missen. Op Lesbos fotografeerde ik een gaai, met zo'n vaag gevoel van 'er klopt iets niet'. Pas 's avonds zag ik op de foto wat het was; de vogel had een zwarte kopkap en was een exemplaar van de ondersoort *Garrulus glandarius anatoliae*.

Foto's: Bert Roelofs

Een jaar lang goudvinken

Dick A. Jonkers & Juun de Boer

Op 25 september 2012 werd tijdens de herfstvergadering van de Subgroep Avifauna besloten om de goudvink tot ‘Vogel van het jaar 2013’ te bombarderen. Na een inleidend stukje in de laatste Korhaan van 2012 en een aankondiging in een nieuwsbrief zagen we het nieuwe jaar vol spanning tegemoet. Hadden we er wel goed aan gedaan om de goudvink uit te kiezen? Het mannetje mag dan wel opvallen door zijn vuurrode borst, maar wanneer het blad aan bomen en struiken begint te verschijnen, wordt het toch moeilijker om hem te zien te krijgen. Bovendien leven goudvinken tamelijk geheimzinnig in het broedseizoen en moeten de waarnemers het hebben van het opvallende geluid. Onze vrees bleek ongegrond. De maand januari werd afgesloten met vele tientallen waarnemingen. Aan het eind van het jaar waren dat er iets meer dan 250!

Door de seizoenen heen

Het jaar 2013 had een koude eerste helft: de eerste zes maanden waren volgens het KNMI stuk voor stuk te koud met een lange vorstperiode van 17 dagen in januari (16 januari: 18 graden Celsius!!) en de koudste maand maart sinds 1987 met veel sneeuw, ijs en wind. De lente is in ruim veertig jaar niet zo koud geweest! (Bron KNMI, persbericht 6 januari 2014).

Voor de aanwezigheid van goudvinken was de koude winter geen probleem, zo blijkt uit de inventarisatie! In tegendeel. Deze normaal vrij schuwe vogel toonde zich in zijn/haar mooie verenkleed veelvuldig op onze voedertafels of genoot van de bessen en de zaadknoppen in onze tuinen; alleen of in groepjes. Het kan daarbij om onze eigen goudvinken zijn gegaan, want de goudvink is hier meestal standvogel (Glutz von Blotzheim, U.N. & Bauer, K.M. 1997).

Er kunnen ook heel goed vogels uit noordelijker streken tussen gezeten hebben. In Scandinavië was er veel sneeuw en ijs,

Januari en maart waren de maanden waarin de meest meldingen binnenkwamen met respectievelijk 53 en 42 waarnemingen. Het aantal waarnemingen van alle maanden is te vinden in figuur 1.

waardoor voedsel moeilijk bereikbaar was.

Daar vandaan trekt de goudvink in het winterseizoen meestal naar zuidelijker drevlen. Dit is de Noordse goudvink, een vorm die duidelijk groter is en lichtere boven- en onderdelen heeft. Zie dat maar eens als er geen vergelijkingsmateriaal is! Het geluid doet enigszins denken aan een trompetje. Wij hebben echter tussen de waarnemingen geen aanwijzingen gevonden, die aanleiding geven voor de veronderstelling dat zich Noordse goudvinken hebben opgehouden in ons gebied. Ook het Vogelringstation het Gooi heeft ze in 2013 niet gevangen en tot nu toe is dat ook nog nooit gebeurd (mondeling mededeling Harry de Rooij).

Aantal waarnemingen in 2013

In totaal zijn 255 waarnemingen doorgegeven van een of meer exemplaren (Figuur 1) Op de website staan echter 265 nummers, die met waarnemingen zouden moeten corresponderen. Er blijken echter in de lijst hier en daar nummers en te ontbreken

Maand	Aantal meldingen	Maand	Aantal meldingen
januari	53	juli	11
februari	36	augustus	4
maart	42	september	6
april	20	oktober	5
mei	32	november	6
juni	25	december	15

Figuur 1. Aantal meldingen van goudvinken in 2013.

Figuur 1. Aantal waarnemingen tussen de Vecht en de Eem van de goudvink in 2013

Wanneer het blad aan de bomen en struiken begint te komen neemt de zichtbaarheid af, maar hun contactroep blijft goed hoorbaar. De daling in april, mei en juni zou te maken kunnen hebben met verminderde activiteiten in het broedseizoen. In die periode gedraagt de goudvink zich geheimzinnig. Evengoed kan ook de waarnemersactiviteit zijn afgenomen. In de tweede helft van het jaar zijn er nog minder gesignaleerd. Het zou kunnen zijn dat er in die maanden minder aanwezig waren, maar het blijft gissen.

Aantal deelnemers en hun waarnemingen

Er waren 61 deelnemers die hun waarnemingen hebben doorgegeven. Dank zij hun activiteiten is deze rapportage tot stand gekomen. Ieder gaf door hoeveel goudvinken er waren gesignaleerd bij elke waarneming. Het aantal waarnemingen met één exemplaar bedroeg 174. Twee exemplaren tegelijk zijn in 63 gevallen gezien. Verder waren er twaalf waarnemers die drie goudvinken hebben gemeld. Ook zagen vier melders een groepje van vier, één een groepje van vijf. Een gelukkige zag er zelfs zes tegelijk.

Iets meer dan een derde van de aangetroffen waarnemingen sloeg op mannetjes; van vrouwtjes kwam net nog geen kwart binnen.

Foto: Junn de Boer

Paren zijn verspreid over het jaar gemeld in een vijfde van het aantal gevallen.

Waarschijnlijk behoorde een deel ervan tot de latere broedparen.

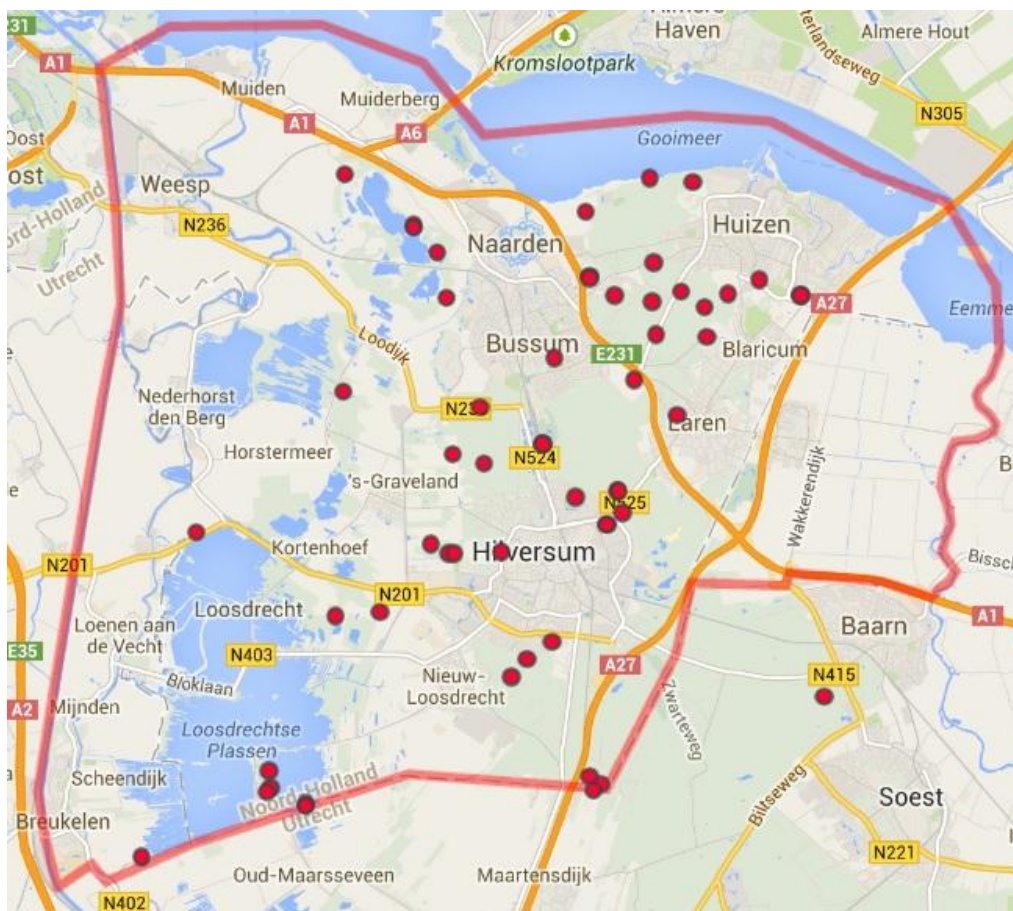
Het gros van de waarnemers werd op hun aanwezigheid opmerkelijk gemaakt door de roep. Dit getuigt van oplettendheid, want het geluid is bescheiden.

Broedvogels en hun verspreiding

Bij het invoeren van de waarnemingen is gebruik gemaakt van de website www.broedvogelkartering.nl. In een artikel in Het Vogeljaar (Prop et al. 2010) is de werking hiervan beschreven. Het komt er op neer dat via deze site alle afzonderlijke waarnemingen

via een Google-kaart kunnen worden ingevoerd, waarbij tevens het soort waarneming wordt ingevuld. Aan het eind van het seizoen wordt daarna per soort automatisch het aantal territoria berekend door de waarnemingen te clusteren. Om te kunnen vaststellen waar mogelijk goudvinken gebroed zouden kunnen hebben is een aantal waarnemingen die daarop zouden kunnen wijzen (Van Dijk & Boele 2011) in de periode 1 april – 31 juli noodzakelijk.

Het resultaat van de berekening is te zien op een stippenkaart waarbij een stip is gepositioneerd op de vroegste waarneming binnen de SOVON-datumgrenzen (Figuur 3).

Figuur 3. Aantal vastgestelde territoria in 2014 het Jaar van de goudvink tussen de Vecht en de Eem.

Na het hanteren van de criteria waaraan de waarnemingen moesten voldoen om een territorium te kunnen vaststellen, bleven er 56 broedparen over. In werkelijkheid zullen het er veel meer zijn geweest. Vergelijkingen maken met vroeger over voor- of achteruitgang van toen uitgevoerde inventarisaties zijn niet mogelijk. Er worden namelijk nooit exacte aantallen genoemd. Daar komt overigens nog bij, dat er niet integraal is geïnventariseerd met het doel het aantal broedparen van de goudvink

vast te stellen. Er kan wel iets meer worden gezegd over de verspreiding. In Vogels tussen Vecht en Eem (Jonkers et al. 1987) is te zien dat de soort toen in het Vechtplassengebied ontbrak, waar hij in 2013 wel is gesignaleerd als broedvogel.

Voedsel verzamelen

Van goudvinken is bekend dat zij het hele jaar door plantaardig voedsel tot zich nemen met overduidelijke seizoensvoorkeuren (Glutz von

Blotzheim & Bauer 1987). Er waren waarnemers die niet alleen hebben genoteerd dat zij foerageeractiviteiten constateerden, maar daarnaast ook nog aangaven wat voor soort voedsel werd genuttigd. Zo zijn 'onkruiden' genoemd, maar niet om welke plantensoorten het ging. Een paar consumeerde de zaden van donkere ooievaarsbek (*Geranium phaeum*). Zelfs verdroogde bramen stonden een keer op het menu. Eenmaal is een paar aangetroffen dat de zaadjes uit berkenpropfen peuterde. Dat goudvinken voertafels e.d. niet mijden blijkt uit twee waarnemingen van paren, die zonnebloempitten aten. Als knoppeneters zijn zij berucht, waarbij schade

kan worden toegebracht in de fruitteelt. Er zijn tijdens ons onderzoek twee melding en van het eten van knoppen van het Amerikaans krentenboompje, ook wel krent genoemd (*Amelanchier lamarckii*). Verder is ook de prunus gemeld, maar niet om welke soort het ging. Verder twee keer de Japanse kers (*Prunus serrulata*), een cultivar. De rode beuk (*Fagus sylvatica 'Atropunicea'*) eveneens twee keer. De waarnemer schreef erbij 'Zoals gebruikelijk genietend van de knoppen'. De rode beuk wordt nog niet genoemd in de publicatie over ecologische relaties tussen bomen, bosjes struiken en vogels (Turček 1959).

Geraadpleegde bronnen

- Alleyn, W.F. , I.M.J. van den Bergh, Sj.Braaksma, Th. F.J. ter Haar, D.A. Jonkers, H.N.Leys & J. van der Straaten 1970. Avifauna van Midden-Nederland. Van Gorcum & Comp. Assen.
- Van Beusekom, R., P. Huigen, F. Hustings, K. de Pater, & J. Thissen (redactie) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion, Baarn.
- Van Dijk, A. J. & Boele, A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Glutz von Blotzheim, U.N. & Bauer, K.M. 1997. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Bd. 14. Passeriformes. (Teil : 1151).
- Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum: 237-238.
- Prop, D., Mooij, J., & t Spoorenberg, P. 2010. Sovon broedvogelkartering via internet. Het Vogeljaar 58(2): 58-62.
- Scharringa, C.J.G. Ruitenbeek, W., Zomerdijk, P.J. 2010. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Landschap Noord-Holland. Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009.
- Turček, F.J. 1959. Ökologische Beziehungen der Vögel und Gehölze. Verlag der Slowakischen Akademie der Wissenschaften, Bratislava

De vogels

De vogels in het stedelijk luchtruim schrijven
een winterbrief aan de mensen in de straten.

Cirkelend op het witte blad van de hemel
zijn zij hun eigen letters, veren en kraakbeen.

Al hun zinnen beginnen met uitroeptekens.
De taal der vogels is vol gevleugelde woorden.

Weinigen kunnen hun kraaienpoten lezen.
Weinigen worden wijs uit hun verhaal.

Maar de kinderen spellen het spelenderwijze
en de dichters schrijven het blindelings na.

Bert Voeten

Uit: 'Gedichten' (1988). Uitg. De Bezige Bij, Amsterdam

Vogelringstation het Gooi 4e periode 2013

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zijn nog steeds bezig met de vergunningsprocedure, omdat wij voor de herfstperiode een alternatief moesten vinden voor de najaarstrek. Gelukkig bleek de eigenaar van jachthaven 't Raboes (Eemnes) aan het Eemmeer interesse te hebben in het ringgebeuren, zodat wij daar onze netten konden uitzetten, wat een goede keuze bleek te zijn.

Rudy Schippers

Bruine boszanger

Het weekend van 19 en 20 oktober zal ons nog lang blijven vanwege de vele voor ons ongebruikelijke vangsten, waarvan de absolute topper een bruine boszanger was. Deze aan de fitis verwante soort is net een slagje groter dan een tjiptjaf en herkenbaar aan zijn forse witte wenkbrauwstreep en egaal bruin bovendek, zoals op bijgaande foto te zien is. Ook wanneer je deze soort in de hand hebt is het niet gemakkelijk om te zien of je een Raddes boszanger of een bruine boszanger voor je hebt. De eerstgenoemde soort heeft echter een nog langere wenkbrauwstreep dan een bruine boszanger. De kop is groter en ook de snavel is forser, maar waar is het vergelijkingsmateriaal?

Dit blijkt de eerste waarneming te zijn voor het onderzoeksgebied van de Vogelwerkgroep en hoewel de bruine boszanger tegenwoordig jaarlijks enkele keren wordt gezien of gevangen in de kuststreken, is hij verder zeldzaam in het binnenland. Voor zover ik kon nagaan is hij buiten de kuststrook alleen bekend van de Gelderse gemeente Overbetuwe bij Driel, waar hij op 26 oktober 2003 is waargenomen. De eerste waarneming in Nederland van een bruine boszanger in 1978 was trouwens ook op 19 oktober, bij Oosterend op Terschelling. Dit jaar zijn er in Nederland drie bruine boszangers gevangen, waarvan twee op Vlieland, eveneens op 19 oktober en de andere op 26 oktober. De derde was die bij het Eemmeer op 19 oktober met een terugvangst op de volgende dag.

Bruine boszangers zijn afkomstig uit grote delen van China, Mongolië en Siberië. Hun gebruikelijke overwinteringsgebied ligt in Zuidoost-Azië. Net als bij de andere loofzangers uit hetzelfde gebied, zoals het bladkoninkje, de Palla's boszanger en de Raddes boszanger zien we ook een kleine groep vogels die jaarlijks naar West-Europa gaan waar ze vooral vanaf eind september tot

begin november gezien worden. Dit betekent meer dan 4000 km vliegen voor een vogel die nog geen 10 gram weegt (onze vogel woog 9,4 gram).

Bruine boszanger

Bruine boszanger

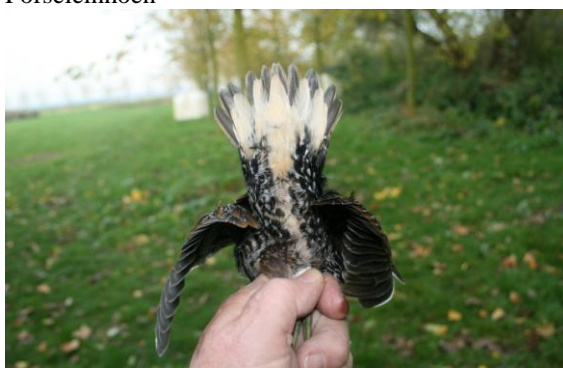
Porseleinhoen

Ook het porseleinhoen is voor ons geen gebruikelijke soort hoewel we twee weken eerder ook al een exemplaar hadden gevangen samen met enkele waterrallen. Onze ringlocatie bij het Raboes was totaal anders dan wat we gewend waren bij Oud Naarden. Vooral het drassige terrein hier met kleine slikjes langs de oever van het Eemmeer is ideaal voor snippen en rallen, waaronder ook het porseleinhoen. Porseleinhoentjes worden vooral 's nachts tijdens de trekperiode gevangen, waarbij lichte regen ideaal is. Je moet daarvoor echter wel de hele nacht bij de

netten blijven. Gelukkig was Pascal Gijsen bereid zich daarvoor op te offeren en met resultaat! Het zal duidelijk zijn waarom deze soort zo weinig gevangen wordt. Dit jaar zijn er in Nederland 38 gevangen, waarvan drie vogels in het binnenland met twee in Eemland, een in de Ooijpolder bij Nijmegen en de andere 35 langs de kust. Een vangst op 19 oktober duidt er op dat het vermoedelijk geen vogel uit ons land betreft, maar meer waarschijnlijk afkomstig is uit Zuid-Zweden, Finland of elders uit noordoostelijk liggende gebieden. Nergens anders zijn er dit jaar in Nederland porseleinhoentjes gevangen in oktober en ook in andere jaren zijn oktobervangsten zeldzaam. Onze twee vangsten van 6 en 19 oktober zijn dus wel zeer uitzonderlijk geweest. Overigens zijn waarnemingen van een porseleinhoen zo laat in het seizoen überhaupt schaars, hoewel er volgens Jonkers et al. (1987) twee winterwaarnemingen gedaan zijn namelijk op 31 december 1974 in Kortenhoef en op 4 januari 1962 in de Eempolders.

Porseleinhoen

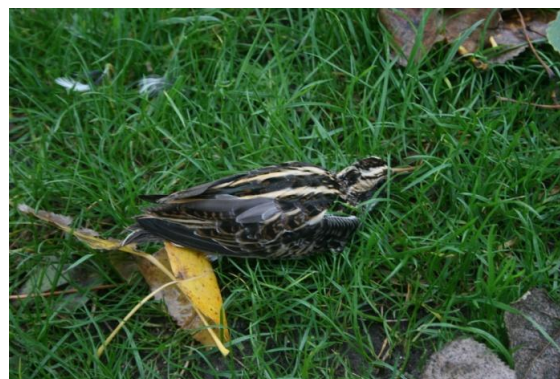

Onderstaart van porseleinhoen

Bokje

Een derde soort die nog minder gevangen wordt dan het porseleinhoen is het bokje waarvan we er, verspreid over drie dagen, zes gevangen hebben, waarvan de helft gedurende de nacht. Het Nederlandse jaartotaal voor 2013 van geringde bokjes staat op 33, waarvan 23

op de Waddeneilanden en langs de kust. In het binnenland zijn er dit jaar 10 vangsten van een bokje, waarvan zes in het Gooi, drie bij de Ketelbrug en een bij het Tjeukemeer in Friesland. Bokjes blijven echt tot het allerlaatste moment diep in de vegetatie gedoken zitten, ook al bestaat die uit gras, zoals bijgaande foto laat zien.

Bokje

Waterral

Vanaf 2007 tot 2013 hebben we op Oud Naarden en Oud Valkeveen in totaal twaalf waterrallen gevangen, waarvan zeven in 2010. Hier bij het Raboes hebben we vanaf september dit jaar alleen al negen waterrallen kunnen ringen, waarvan de laatste op 10 november kwam aanvliegen over het riviertje de Eem en onder in het net belandde, dat langs de pier stond opgesteld.

Ijsvogel

Een van de meer interessante terugvangsten betreft een aantal ijsvogels, die het goed doen aan de monding van de Eem. In totaal hebben we bij het Raboes zeven verschillende ijsvogels van een ring kunnen voorzien; hiervan zijn weer vier vogels teruggevangen.

Mannetje ijsvogel

Op 17 november kregen we bezoek van ijsvogelman Jelle Harder, die hier de gelegenheid kreeg om zelf een ijsvogel in de handen te krijgen. Jelle heeft die dag ter plaatse een wand afgestoken en daarin een nestgat gemaakt. Bij de eerste controle, ongeveer 45 minuten later, zat er al een ijsvogel bij het nest!

Op 24 november hebben we voor het laatst gevangen bij het Raboes. Op die dag hadden we maar twaalf vogels in de netten, zodat we alles maar hebben ingepakt, opgeruimd en met de keet vertrokken zijn. Deze locatie is ideaal tijdens de trekperiode, maar heeft slechts een beperkte eigen vogelstand, die inmiddels goed bekend is. Vanaf begin september hebben we daar 1750 vogels uit de netten gehaald, totaal

40 soorten, waarvan 124 terugvangsten. Naast de hierboven aangehaalde soorten waren voor ons ook de grote aantallen ringmussen en vooral de putters en watersnippen leuk; die krijgen we niet zo gemakkelijk bij Oud Valkeveen in de netten.

Een van de meer opmerkelijke terugvangsten was die van een zwartkop, die als jonge vogel op Oud Naarden geringd werd en drie maanden later nabij Murcia in Zuid-Spanje wederom in de netten kwam, een afstand van zo'n 1650 km. Van de recent op het Raboes geringde rietzangers kwam twaalf dagen later de eerste terugmelding binnen uit een natuurreservaat bij de Garonne (Frankrijk), op 955 km afstand van hier. Met dank aan de heer Schoonderbeek, eigenaar van jachthaven 't Raboes.

Geraadpleegde literatuur:

Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum: 190.

*Mededeling Vogelringstation Het Gooi. No.15.
Foto's Rudy Schippers*

Overzicht ledenmutaties t/m 31-12-2013

Nieuwe leden

A. Kos	Abbert 18	1274 EP Huizen	.0622092632
F. de Boer	Naardermeer 19	1412 CV Naarden	.0618770321
M. van Rijn	Van Linschotenlaan 237	1212 DV Hilversum	.0356836918
I. Feenstra	Brasemstraat 4	3755 KL Eemnes	.0647300060
Sjoerd Feenstra	Brasemstraat 4	3755 KL Eemnes	.0647300060
Bart Vos	Brasemstraat 4	3755 KL Eemnes	.0647300060
Joep Frijdal	Noordereinde 151	1243 JM 's-Graveland	.6539000735
L. Hillen	Van Limburg Stirumstraat 9	1272 EN Huizen	.0636439450
Hans R. Visser	Julianalaan 51	3761 DC Soest	.0623103057
G. van Haaff	Goedroenstraat 13	3813 WG Amersfoort	.0655771006
P. Schmittmann	Egelantierstraat 93	1214 EC Hilversum	.0651401436

Adreswijzigingen

A. Schippers	Beukenlaan 38	3762 AJ Soest	.0621576647
H. Hepp-Bouwman	Schubertlaan 5	1411 HX Naarden	.0356940076
I. T. H. Hilhorst	Kamerlingh Onnesweg 21	1223 JA Hilversum	.0355337194
KNNV Afd. Gooi	Meikevermeent 26	1218 HE Hilversum	.0356946127

Opgezegd

W E. Cohen	Bezaan 8	1276 JK Huizen	.0355252128
P. Touber	Kimwierde 418	1353 EX Almere	.0365311803
E. Levitus	Akkerdistel 7	3453 TR De Meern	.0612211318
C. Schaap	Vlie 32	1273 WN Huizen	.0355262575
R K. Ton	Jotterpad 21	1271 XA Huizen	.0355260564
R. Struijs	Walraven Van Hallhof 32	3762 XP Soest	.0356014296
E.F. Immikhuizen	Ensahlaan 54	3723 HW Bilthoven	.0302253487

Zenderonderzoek wilde eenden rond Loenen aan de Vecht

Nadat enkele wilde eenden met GPS-ontvanger waren waargenomen rondom Loenen aan de Vecht, werd ik gevraagd eens wat te vertellen over het eendenonderzoek dat ik uitvoer vanuit de Universiteit Utrecht. Hoewel de resultaten van het onderzoek nog niet gepubliceerd zijn, kan ik wel vast een tipje van de sluier oplichten en daarbij zal ik me focussen op het zenderonderzoek bij Loenen.

Erik Kleyheeg

Doel van het onderzoek

In de winter van 2012/2013 heb ik vlakbij Loenen aan de Vecht 28 wilde eenden uitgerust met een GPS-ontvanger om inzicht te krijgen in lokale vliegbewegingen van deze soort in een zeer waterrijk gebied. Deze informatie heb ik nodig voor het promotieonderzoek dat ik momenteel doe aan de Universiteit Utrecht, waarbij ik me richt op de rol van watervogels bij de verspreiding van plantenzaden en eitjes van ongewervelde waterbeestjes. Door de ruimtelijke bewegingspatronen van wilde eenden in kaart te brengen, kan ik modelleren over welke afstanden zaden en eitjes door eenden worden verspreid en in wat voor habitat ze terecht komen. Naast mijn brede interesse in ecologie ben ik bovendien een enthousiaste vogelaar; dus vind ik het extra bijzonder om een intiem inkijkje te kunnen krijgen in het leven van de wilde eend.

Vangplek

Het vangen van de wilde eenden gebeurde op het terrein van Waternet langs de oever van de plas Terra Nova, net ten oosten van Loenen aan de Vecht. Hier stond een zogenaamde 'passieve inzwemkooi', waarin elke dag gevoerd werd. Na een periode waarin de vogels konden wennen aan de kooi en de beschikbaarheid van voedsel, werd de kooi op scherp gezet en kon er gevangen worden. Het succes was wisselend, maar soms zaten er meer dan tien wilde eenden in de kooi. Naarmate het kouder werd, werd het vangen makkelijker en wat ongetwijfeld ook meehielp was het dagelijkse terugkeren van sommige vaste gasten, die zich elke dag opnieuw lieten vangen. Blijkbaar was het voer lekker genoeg! Elke maand werden een paar wilde eenden voorzien van een lichtgewicht GPS-ontvanger, die op de rug werd bevestigd. Zodra de eend werd teruggevangen, werd de GPS-ontvanger verwijderd.

Masterstudent Tara met een gezenderde wilde eend bij Loenen aan de Vecht.

Voor de vogels die niet werden teruggevangen zat er een breekpunt in het tuigje, waardoor de GPS-ontvanger na verloop van tijd er vanzelf af viel. De batterij van de GPS-ontvanger ging normaal gesproken zo'n twee weken mee. Hierdoor kreeg ik van elke eend een mooi herhaald beeld van de dagelijkse bewegingen. Regelmatig zwommen ook andere eendensoorten de kooi in en die werden geringd weer losgelaten. Het betrof voornamelijk kuifeenden. Het hoogtepunt was een mannetje tafeleend, een soort die maar zelden wordt gevangen en geringd.

Bewegingspatroon

De wilde eenden rondom Loenen aan de Vecht lieten een bewegingspatroon zien dat vergelijkbaar is met eenden uit andere plekken in Nederland. De 'home ranges' zijn doorgaans niet groter dan een paar honderd hectare, waarvan maar enkele hectares daadwerkelijk gebruikt worden voor slapen en foerageren. Onder de home range wordt een gebied verstaan waarbinnen een individu zich ophoudt onder normale, dagelijkse omstandigheden. De eenden vliegen zo min mogelijk, meestal maar twee keer per dag, namelijk tussen de slaapplaats en het foeragegebied. Wilde

eenden hebben een sterk dag-nachtritme en zijn nachtactief. De hoogste vliegactiviteit zien we daarom binnen een uur na zonsondergang en in het uur voor zonsopkomst. Energie werd ook bespaard door de vliegafstanden te beperken. Een gemiddelde dagelijkse vlucht bleek maar een kilometer lang. Omgerekend zijn wilde eenden dus maar een paar minuten per dag in de lucht. Voor hen is het duidelijk belangrijk dat ze dichtbij de foerageerplekken een rustige, veilige slaapplek hebben. In de omgeving van Loenen aan de Vecht is die slaapplek overduidelijk de Vecht, zo'n 200 tot 500 meter ten noorden van het dorp, waar de eenden stevast dag na dag terugkeren.

Typisch ruimtelijk bewegingspatroon van een wilde eend die overdag slaapt op de Vecht en 's nachts foerageert in de polder of langs de oevers van de plas Terra Nova.

Er zijn grofweg twee typen foerageergebieden te definiëren, namelijk enerzijds de polder en

anderzijds de oevers van de Loosdrechtse Plassen (met name Terra Nova). In de polder zijn de opgeslagen GPS-posities sterk geclusterd langs sloten, wat suggereert dat de eenden vooral in het water foerageerden en niet zoveel op het land. Toen de sloten dicht vrozen, bleven de meeste eenden ook 's nachts in een groot wak op de Vecht zitten, maar het Amsterdam-Rijnkanaal bleek ook een geschikte plek om de dooi af te wachten. Het is duidelijk dat wilde eenden zich alleen met de voeten in het water veilig voelen.

Door de hierboven beschreven bewegingspatronen te beschrijven met wiskundige modellen, kan ik inzicht krijgen in de verspreidingsprocessen die passief door wilde eenden worden gefaciliteerd. Door dit hele natte gebied te vergelijken met drogere gebieden waar minder natte habitat is, probeer ik te voorspellen hoe het verspreidingsmechanisme verandert bij habitatvernietiging of verdroging van een gebied door klimaatverandering. Dit onderzoek, aangevuld met studies naar het dieet van wilde eenden in verschillende jaargetijden, de overleving van plantenzaden in het maagdarmkanaal van wilde eenden en verschillen tussen plantenzaden en eendensorten, vormt een belangrijk onderdeel van mijn proefschrift dat ik in begin 2015 hoop te verdedigen. Ter afsluiting wil ik Waternet graag hartelijk bedanken voor hun medewerking.

Egbert van Oort mailde onderstaande foto naar de redactie toen hij hoorde dat er een artikel zou verschijnen over het zenderen van wilde eenden in de waterleidingplas bij Loosdrecht. Een van deze eenden kwam bij hem in de tuin foerageren. Hij maakte een foto van deze gezenderde eend.

Sufferds en slimmeriken

Het was een serieuze vraag. Kon ik als ‘vogelkenner’ een verklaring geven? “Overal zie ik langs de snelweg dode eenden, roofvogels en uilen. Ook merels en duiven. Zijn kraaien en eksters slimmer? Die scharrelen op de vluchtstrook en worden bijna nooit door het verkeer geraakt”. Mijn bezoeker verwachtte een helder antwoord. Hebben we dat?

Carel de Vink

Wie naar vogels kijkt – en dan bedoel ik écht kijken – zal zich geregeld betrappen op de neiging om hun gedrag te beoordelen naar menselijke maatstaven. Maar een vogel is geen mens. Dat kan frustrerend zijn. We bedenken hulpprogramma’s en beschermingsplannen om een bedreigde soort er bovenop te helpen. Soms met succes. Maar, laten we eerlijk zijn, vaak ook zonder gewenst resultaat. Dat merk ik al in mijn tuin. Ons perfecte nestkastje wordt genegeerd. De kool- en pimpelmezen kiezen jaar in jaar uit voor een bouwvalletje bij de buren, dat aan alle kanten kiert en waarvan de bodem er - als door een wonder - nog steeds niet uitvalt. Sufferds! Ach, we weten nog zo weinig van wat er in een vogelkopje omgaat. Ondanks allerlei studies. Volgens wetenschappers zijn kauwen intelligent. Net als bijvoorbeeld dolfijnen, ratten en sommige primaten. Maar is wat wij intelligentie noemen toepasbaar op een dier? Volgens ons taalgebruik is een uil wijs en een gans dom. Fabels maken van een vos een leperd en van een raaf een onnozele ijdelruit. Alsof we in staat zijn de beweegredenen van dieren te doorgronden! Trouwens, hoe meet je intelligentie? Voor mensen hebben we een fraai, maar uiterst theoretisch systeem bedacht. In mijn werkzame leven kom ik ‘knappe koppen’ tegen die door gebrek aan pragmatisme in staat zijn heel onlogische en onpraktische beslissingen te nemen. Maakt dat hen dom?

Kokmeeuw

Foto: Bert Roelofs

Terug naar de vogels. Het verbaast me om te zien hoe een kauw of kokmeeuw zich met opgetogen kabaal verraadt bij het vinden van een voedselbron. Met als gevolg dat er van alle kanten kapers op de kust verschijnen. Als mens denk ik dan: niet erg slim...

Zo verbaast mij de keus van nestplekken ook geregeld. Een meerkoetnest op een halfgezonken bootje in de Amsterdamse grachten of op een dobberend winkelwagentje in de Naardense Vestinggracht. Het dunne bouwsel van een Turkse tortel op een smalle richel van een flatbalkon. Open en bloot, bijna als uithangbord voor passerende eksters en gaaien.

Ik heb foto's gezien van verdronken visarenden en gestikte aalscholvers die een te grote vis verschalkten. Waarom wachten trekvogels soms niet op gunstiger weer? Ik knipte ooit een krantenbericht uit, waarin melding gemaakt werd van honderden gierzwaluwen die omkwamen door sneeuw en tegenwind in de Alpen.

Tjiftjaf

Foto: Frans van Lier

Kort na het instappen werd ik in mijn auto verrast door een tjiftjaf die een letterlijk spiegelgevecht voerde met de opponent in mijn zijspiegel. Wel tien minuten lang fladderde de kleine toernooiridder op 30 centimeter naast me. Viel toen het kwartje of was uitputting de reden dat het vogeltje de strijd staakte? Was dit doelmatig gedrag? Ik kan het niet geloven. Maar ja, een vogel is geen mens.

Onze trouwe eiderman bij de Huizerpier lijkt wilde eendmannen het hof te maken. Nu heeft hij weinig keus. Evenmin als de ijseend die bij brilduikerwifjes probeert indruk te maken. Iets wat nog doorging, toen er een dame van eigen soort op het toneel verscheen. Diergedrag wordt vaak verklaard vanuit een voortplantingsdrijfveer, maar dat lijkt in deze gevallen niet erg adequaat te werken. Boeiend is het echter wel, voor mensen dan wel te verstaan.

Aan de andere kant zijn er ook heel andere voorbeelden te noemen. Huismussen zullen niet snel opnieuw in een ringersnet worden teruggevangen. Zij leren hun lesje snel! Ze onderscheiden zich van heel wat soorten die zich keer op keer laten verschalken. Is er sprake van intelligentie of aanpassingsvermogen, ingebouwd in hun DNA?

Vroeger leerde men gekooide distelvinken waterbakjes naar zich toe halen via een takelsysteem. Het beroemde schilderij van Carel Fabritius (1654) laat zien welk gedrag aanleiding gaf om dit 'slimme' vogeltje 'puttertje' te noemen. Erenaam of geuzennaam?

Zilvermeeuwen kraken schelpen door ze op rotsen te laten vallen. Ook asfalt en auto's worden hiervoor benut. Stormmeeuwen zijn 'slimme' piraten die kokmeeuwen, kauwen en huismussen hun broodkorst ontfutselen. De ware meesters van dit soort piraterij zijn de jagers, roofmeeuwen die boven zee sterns en meeuwen belagen om deze een visje afhandig te maken.

De vogelwereld kent veel meer van dit soort 'slimmigheden'. Broedparasitisme, zoals we dat kennen van de koekoek. Zijn zij slim en hun waardvogels dom? Zo kennen we ook het kraken van nesten en het stelen van nestmateriaal. Daarbij valt op dat de ene zwarte kraai of ekster behendiger, brutaler en gewiekster is dan de ander. Zoals ook de ene papegaai beter leert praten dan de andere van dezelfde soort. Individueel verschil in intellect? Het pleit in ieder geval tegen de simplistische doodoener dat vogels niet denken, maar instinctief handelen. Toch zit daar een beetje het probleem. Bestaat er een grens tussen instincthandeling en (los van

aangeleerd gedrag, zoals bij gekooide putters) zelfbepalend handelen? Zo ja, waar begint dan dat laatste? Voer voor dierpsychologen.

Nog even terug naar die vraag over verkeersslachtoffers. Naar mijn idee getuigt het aantal dode vogels meer van ons onvermogen om bij alle technologische ontwikkelingen rekening te houden met de natuur. De manier van voedsel zoeken van een uil is anders, en maakt deze daardoor kwetsbaarder dan de ekster, die dit op een andere wijze doet. Of zou er toch verschil zijn in aanpassingsvermogen? En dus van verschil in intelligentie?

Wat mij betreft blijven het boeiende raadsels. Vogels: je raakt er nooit op uitgekeken.

Verhaal voor in 'Het Handige Havikenboek'.

Al ruim dertig jaar tel ik watervogels voor Sovon in een deel van het Eemmeer tussen de Stichtse Brug en de monding van de Eem. Voor deze maandelijkse telling in het winterhalfjaar kom ik op vaste plaatsen aan de oever van het meer met een goed overzicht op het water om te kunnen tellen.

Frank van de Weijer

Telescoop als landingsplaats

Zo kwam ik daar zaterdag 14 december vlakbij de nieuwe observatiehut bij het gemaal aan de Gooyergracht. Met gebogen hoofd - in de hoop de watervogels niet te verstoren - en met mijn groene petje op liep ik rustig vlak langs het riet met de telescoop op de schouder.

Plotseling leek het alsof ik met de telescoop of met de poten van het statief ergens achter bleef haken. Dat kon niet, want ik liep nergens onderdoor of doorheen wat dit kon veroorzaken. Zonder na te denken maakte ik een draaibeweging om mijzelf los te werken van een eventuele tak of stengel. Zoiets gebeurt zo vaak in het veld, dat je er niet bij stilstaat. Echter de voelbaar zware weerstand aan de telescoop op mijn schouder bleef. Ineens kwam er gefladder en gekrabbel van vlakbij, schuin boven mijn hoofd. Ik keek op naar mijn telescoop en keek recht in de fel oranje ogen van een havik! Hoewel dit voorval slechts een paar seconden duurde, zal ik dit moment niet snel meer vergeten. Ik was verbijsterd.

Toen ik op keek naar de havik bovenop mijn telescoop, vloog deze hevig geschrokken van zijn eigen blunder op, en landde een paar meter verderop, halverwege in een rietpol in het open water. Blijkbaar heeft deze havik niet goed de kunst afgekeken van karekieten, want ook dit werd geen succes. De zware vogel viel eruit en vloog tien meter weg om pardoes met gespreide vleugels op het Eemmeer te landen. Ik heb nooit gedacht dat de havik tot de 'drijfsijsjes' behoort. Het is toch geen eend! Zonder zwemvliezen en alleen met puntige klauwen wordt het moeilijk zwemmen. Net toen ik dacht het beest te moeten gaan redden, begon de havik toch naar de oever te zwemmen door middel van een soort vlinderslag met de vleugels.

Foto's als bewijs

Op dat moment dacht ik ineens aan de fotocamera in mijn linker jaszak. Als je net even snel een foto wilt nemen lijkt het alsof het

een eeuwigheid duurt, voordat je het ding uit je jaszak en uit het etui gehaald, aangezet, ingezoomd en schietklaar hebt.

In mijn opwindning lukte het slecht om de vogel op het water te fotograferen. Pas toen deze op de oever was gekomen lukte dat beter. Op de oever kon ik de havik pas goed bekijken. Aan de dwarsgestreepte borst en de fel oranje ogen zag ik dat het een volwassen vogel was, en aan de grootte waarschijnlijk een vrouw. Ook viel mij toen pas op dat de vogel geringd was. Het is mij gelukt om de ring af te lezen. Verheugd om daarmee meer over deze vogel te weten kunnen komen liet ik deze na een paar foto's verder met rust.

De vogel kwam met de schrik vrij na een opeenvolging van dierenblunders. Eerst een aanval op een telescoop, vervolgens uit het riet vallen en tot slot een baantje vlinderslag in het Eemmeer. Deze havik heb ik als een ware triatleet vereeuwigd met een korte fotosessie.

Toen ik terug kwam bij mijn auto kwam ik daar toevallig twee leden van de Vogelwerkgroep tegen. Hoe moest ik ze dat nu vertellen? Een dergelijk verhaal geloofden ze natuurlijk nooit! Gelukkig had ik de foto's om mijn verhaal aannemelijk te maken en kon ik toch mijn hart luchten. Gelukkig reageerden zij enthousiast: "Wat een belevenis!"

Eenmaal thuisgekomen heb ik Hanneke Sevink gebeld van onze Werkgroep Roofvogels. Zij wist direct de gegevens van de havik uit haar ringarchief te toveren. Het bleek inderdaad te gaan om een vrouwtje havik. De vogel was in 2006 als nestjong geringd in Coelhorst, ten noorden van Amersfoort. Deze vogel is dus in Eemland gebleven.

Tijdens mijn watervogeltellingen kom ik vaker haviken tegen. Vaak vliegend over het Eemmeer, soms zittend op een tak boven het water voor de rietkraag. Ook zag ik dit najaar een jonge havik bij de monding van de Eem. Hoewel het oorspronkelijk een schuwe bosvogel is, lokt het Eemmeer kennelijk als een gedekte tafel. Mogelijk is het een

broedvogel uit het moerasbos op het eiland De Dode Hond in het Eemmeer. Wij weten het niet. Hier is al lang niet meer geïnventariseerd. Gevonden prooiresten doen vermoeden dat deze haviken o.a. op eenden jagen. Door laag achter of voor de rietkraag te vliegen kan een verrassingsaanval worden uitgevoerd. Regelmatig vliegen de eenden in paniek op. Dat kan daar ook door de slechtvalk komen. Mogelijk werd de boven mijn hoofd op de schouder gedragen telescoop achter de rietkraag door de aanvliegende havik voor een smakelijk hapje aangezien.

Gelukkig bleek mijn telescoop niet beschadigd. Deze is van een bekende Oostenrijkse fabrikant die de havik al jaren gebruikt in de reclame voor zijn producten. Ook kregen enkele verrekijkers de Duitse naam 'Habicht'. Waarschijnlijk associëren zij het scherpe heldere beeld van hun optiek met de scherpe blik van de havik? In ieder geval is mij nu gebleken dat je er een havik op kunt lokken! Nu ben ik natuurlijk benieuwd of dat ook met een zeearend gaat lukken. Of mijn telescoop dan ook nog heel blijft.....

Foto's: Frank van de Weijer

Vogels kennen – vogels herkennen

Vogelherkenningscursus van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

De vogelherkenningscursus bestaat uit twee cursussen: een in het voorjaar en een in het najaar. De voorjaarscursus start de eerste dinsdag in maart; de najaarscursus de eerste dinsdag in oktober. De cursus is voor iedereen geschikt vanaf 16 jaar, gevorderd of beginnend vogelaar(ster).

Inhoud van de cursus

Aan de hand van lezingen met beamerpresentaties en gebruik van geluid worden de vogels die in Nederland voorkomen behandeld. Elke cursus bestaat uit zes theorieavonden, die altijd op dinsdagavond zijn en vier excursies in het weekend. Twee keer op een zaterdagochtend en twee keer op zondagochtend. In het voorjaar wordt er meer aandacht besteed aan de zang, balts en vogels die in deze tijd naar Nederland komen om te broeden. In het najaar schenken we meer aandacht aan de vogeltrek en vogels die we dan kunnen verwachten in Nederland.

Locatie

De cursus wordt gehouden in de Infoschuur van het Goois Natuur Reservaat, Naarderweg 103A te Hilversum. Dat is, als u vanuit richting Bussum komt vóór het ecodeuct rechts en als u vanuit richting Hilversum komt ná het ecodeuct links.

Er kunnen maximaal 60 cursisten deelnemen aan de cursus. We vragen u dan ook om zoveel mogelijk op de fiets te naar de Infoschuur komen. Er is slechts parkeergelegenheid voor 40 auto's en vol is vol.

Inschrijven

De cursus is erg populair, dus snel volgeboekt. We willen iedereen de gelegenheid geven een voor- en najaarscursus te volgen, wat inhoudt dat de mensen die in het voorjaar voor het eerst als cursist deelnemen automatisch in aanmerking komen voor de najaarscursus en omgekeerd.

U kunt zich via de e-mail inschrijven voor de eerstvolgende cursus bij: cursussen@vwggooi.nl

Kosten per keer:

Voor leden van de Vogelwerkgroep € 35,- (voor niet-leden € 40,-)

Consumpties tijdens de cursusavond zijn inbegrepen.

Mocht deze informatie niet voldoende zijn, dan hoor ik dat graag van u.

Francis Bakker

Foto: Paul v.d. Poel

Rondje Zeeland: zondag 12 januari

Conny Leijdekker

Vanmorgen ging om half zes de wekker, want het was om zeven uur verzamelen bij station Bussum-Zuid voor een rondje Zeeland. Na alles ingepakt en gecheckt te hebben ging ik op pad.

Tegen zeven uur kwamen Wouter Rohde en Michel Vlaanderen - de excursieleiders - aangereden en kwamen er steeds meer mensen aan. Om zeven uur vertrokken we in vier auto's, 14 man/vrouw sterk, richting Zeeland. Stellendam was onze eerste stop en nadat we de buitenhaven afgespeurd hadden (o.a. kluten, bonte strandlopers, rosse grutto in zomerkleed, goud- en zilverplevier) gingen we naar de binnenhaven waar al een paar dagen een parelduiker zich prachtig liet zien. Daar aangekomen hadden we hem al snel in het vizier en op nog geen 10 meter afstand zwom en dook de parelduiker rond. Wat een prachtig beest en wat groot. Na heel wat foto's, bewonderende blikken en nog meer foto's vertrokken we richting Brouwersdam.

Parelduiker

Foto: Conny Leijdekker

Bij het haventje van de Brouwersdam begon onze volgende speurtocht. Een mannetje ijseend zwom vlak langs de kant en een zeekoet stond heerlijk te zonnen op de basaltblokken.

Geoorde fuut

Foto: Paul v.d. Poel

Heel veel middelste zaagbekken en roodkeelduikers zwommen achter de basaltblokken van het haventje en in de kom van de haven zwom een geoorde fuut. Ze waren allemaal vreselijk 'duikerig'; waar komen ze dan weer boven? Rotganzen liepen aan de kant en eiders vlogen langs. Na alles grondig afgespeurd te hebben ging onze stoet verder richting spuisluis. 'Daar was het al gezellig druk met andere vogelaars en na onze telescopen weer neergezet te hebben, begon de volgende speurtocht.

Rotganzen

Foto: Conny Leijdekker

Een groepje scholeksters stond aan de kant met daartussen wat steenlopers en een paarse strandloper. Een kuifduiker zwom redelijk dichtbij en met de volgende blik over het water zagen we plotseling de zwarte zeekoet. Tegelijk met Wouter gaf ik een brul, maar tja, zwart was hij nu helemaal niet. Hij was grijs/wit met wat zwarte strepen, maar dat mocht de pret niet drukken, want wat een leuk beestje was het!

We hadden nu de smaak te pakken en al snel werd er ook een roodhalsfuut gevonden. Na een tip dat de ijsduiker naast een gele paal te zien was, liepen we naar de punt om beter over het water te kunnen kijken. De ijsduiker werd snel gevonden, wat een bakbeest. Hij zwom samen met een aantal roodkeelduikers, zodat we heel goed het verschil in grootte konden zien. Geweldig gezicht was dat. Zwarte en grote zee-eenden vlogen op grote afstand langs en zo af en toe kwam het kopje van een zeehond nieuwsgierig boven water. Met een heerlijk zonnetje en niet al te veel wind was het prima toeven daar op de

Brouwersdam, maar onze excursieleiders hadden nog meer op het programma staan dus was het tijd om weer verder te gaan. Er was een Kaspische plevier gezien en dat was ons volgende doel. Al vogelend langs de Plompe Toren waar we nog twee kleine zilverreigers en een zwarte ruiters tussen een groepje tureluurs zagen, gingen we richting Wissenkerke. Een aantal vogelaars tipte ons waar 'hij' zat en al rap konden we aanschuiven bij de groep die er al stond. Men was zo vriendelijk ons het beestje aan te wijzen, want hij stond als een standbeeld tussen de kleipollen. Zo af en toe werd er gedraaid, maar verder zat er niet veel beweging in het dier. Door de telescoop was de vogel toch goed te zien.

De tijd gaat altijd snel als je het naar je zin hebt en na nog een stop bij een plek, waar ik tien jaar geleden 60 dodaarsjes zag - nu met moeite vijf - gingen we naar onze laatste stop

voor de flamingo's: de Grevelingen. Door mooie dorpjes en akkers ging onze tocht en daar aangekomen besloot Wouter dat het tijd was voor een survivaltocht. Hij nam de meeste van onze groep mee door een drassig (lees drijfmat) stuk weiland om zo op de dijk te komen, vanwaar je de flamingo's kon zien. Gelukkig was ik samen met wat anderen slim genoeg om niet als makke schaapjes achter de leider aan te gaan, maar gewoon - om droge voeten te houden - over een opstapje de dijk op ging en zo op het uitkijkpunt te komen. De flamingo's stonden vlak bij de kant: 43 stuks! De meeste waren Chileense flamingo's met daartussen één Caribische en zeven of acht 'gewone'. Wat een grappig gezicht is dat toch om die knal roze/oranje beesten in ons kikkerlandje te zien staan. Druk foeragerend, poetsend en suffend konden we ze goed bekijken en ook mooi de verschillen zien tussen de soorten.

Flamingo's

Foto: Conny Leijdekker

Na een stief kwartierke was het dan toch echt tijd om naar huis te gaan. Het was een heerlijke vogeldag, met waanzinnig mooie soorten, in totaal 78 als ik goed geteld heb. Wouter en Michel bedankt voor de mooie route die jullie bedacht hadden en iedereen voor de gezellige dag.

Ontvangen literatuur

Samenstelling: Paul Keuning

Een persoonlijk gekleurde selectie uit de vogeltijdschriften.

Een duik in de tijdschriften:

Een, of enkele opvallende artikelen worden wat diepgaander besproken. Nu trok de speciale uitgave over de huiszwaluw van Het Vogeljaar speciaal mijn aandacht. Onder redactie van Rob Kole en Dick Jonkers hebben ruim twintig vogelaars, elk met een eigen invalshoek, de huiszwaluw in beeld gebracht. De huiszwaluw is een soort van de Rode Lijst; hij heeft het moeilijk. Afhankelijk zijn van insecten is een beperkende factor, evenals de monocultuur in de landbouw en de klimaatverandering. Tel daarbij de recessie, dat helpt allemaal niet mee om de huiszwaluw van de Rode Lijst af te krijgen. De struggle for life is volop aan de gang bij de huiszwaluw.

Het Vogeljaar: Themanummer over de huiszwaluw

Een lastige keuze soms, op welk artikel of op welk tijdschrift laat ik dit keer mijn licht schijnen. Het prachtig uitgegeven nummer van 'De Kieft', waarin gemeld wordt dat de oeverzwaluwen in 2013 een fantastisch herstel lieten zien? Of dat pocket dikke nummer van het Vogeljaar over de huiszwaluw? Eerlijk gezegd kon ik zoveel kwaliteit in één nummer niet negeren.

In de inleiding maken Rob Kole en Dick Jonkers zich meteen al sterk voor vogels in de gevarenzone in het algemeen, maar om deze overrijverige Afrikaganger van rond de 15 gram in het bijzonder. Nuttig wel om te kijken welke beschermingsmaatregelen de afgelopen 20 jaar getroffen zijn en vooral wat het effect daarvan was. Goed om te lezen dat alles wat het weten waard is over de huiszwaluw centraal verzameld wordt in het Kenniscentrum Huiszwaluwbescherming, onderdeel van Vogelbescherming in Zeist. Dat initiatief is een voortvloeiende van het huiszwaluwensymposium dat in januari vorig jaar plaats vond.

Afgelopen najaar lagen er exemplaren van dit themanummer op de leestafel tijdens onze vogellezingen. Een aanrader om er voor vijf euro één aan te schaffen, tenzij u hem al in huis heeft, omdat u abonnee bent. Het is niet te doen om alle 17 artikelen hier op anderhalve bladzijde in De Korhaan samen te vatten. Daarom een indruk van wat mij aansprak. De leefgewoontes worden op een aansprekende manier door Jenny De Laet besproken. Jenny komt uit Vlaanderen, maar de voorkeur van gebouwen waar huiszwaluwen graag nestelen

zal niet zoveel verschillen met hier. Wel opvallend is dat hoge bouwwerken, zoals kerncentrales en fabrieken aantrekkingskracht uitoefenen op de huiszwaluwen. Maar ook oude gebouwen met houten balustrades, balken en balkons zijn in trek. Voorwaarde is wel dat binnen een straal van 200 m bouw materiaal in de vorm van plakkerige klei of leemgrond te vinden is. De halfronde nesten zijn opgebouwd uit verzamelde modderbolletjes. In grote steden en nieuwbouwwijken wringt hier juist de schoen door de afwezigheid van modder in de omtrek.

De jaarlijkse intercontinentale vliegtocht van de zwaluwen naar centraal en zuidelijk Afrika bevestigt alle regels over overleven die Darwin beschreven heeft. Tachtig procent van de huiszwaluwen, die naar Afrika vertrekken, komt niet terug! Survival of the fittest en natuurlijke selectie bepalen dat alleen de diehards terugkeren. Een populatiedaling van 75 procent ten opzichte van de jaren 60 in de vorige eeuw komt grotendeels door klimaat- en cultuurveranderingen. Als er dan eens zwaluwen onder onze dakgoot komen nestelen, wordt dat door sommige bewoners ook nog eens niet op prijs gesteld, vanwege de zwaluwenpoepjes op muren en ramen. Gelukkig kan dat opgelost worden met een opvangplankje onder het nest. 'Ecologische informatie' is de titel van Dick Jonkers zijn bijdrage. Het blijkt dat de plek waar ze hun nest bouwen nogal eens wisselt. Het verdwijnen van een groepje huiszwaluwen kan onder andere komen doordat de vrije

aanvlucht belemmerd wordt door hoge bomen. Zit het paartje dan eindelijk broedend op een zelf gebouwd nest, dan is de kust nog lang niet veilig, want de nestjongen worden belaagd door eksters, gaaien en roofvogels. Het kraken van nestgelegenheid door huismussen, winterkoninkjes of gierzwaluwen is vastgesteld, duidelijk dat de aandacht van het ouderpaar feitelijk geen moment kan verslappen tijdens het broedseizoen. De huiszwaluw was in 1914 één van de eerste soorten die een ring om zijn poot kreeg. Engbert van Oort weet uit ervaring dat het ringen lastig is, vooral omdat dit niet op het nest kan plaatsvinden. De jonge en adulte vogels moeten met fijnmazige netten vlakbij het nest gevangen worden. Van de bijna duizend vogels die geringd werden in het verleden, hebben we maar enkele tientallen terugmeldingen. Te weinig om hier conclusies uit te trekken over trekroutes, al lijkt het erop dat ze via Frankrijk en Italië de oversteek naar de Sahara maken. Zwaluwen uitgerust met geolocators zullen hier in de nabije toekomst meer duidelijkheid over kunnen verschaffen.

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

De Dompheorn jrg. 47 (3) sept. '13. Natuur- en vogelwacht Vijfherenland. J. de Gans 'Zwarte sterns monitoren op vlotjes in de Linge' leuk werk, 16 pullen zijn uitgevlogen. A. Versluis 'Onze ooievaars werden geringd' door de heren Dick Jonkers en Engbert van Oort van STORK.

Dutch Birding jrg. 35 (5) 2013. Tijdschrift voor Palearctische vogels. Ruim 80 bladzijden vogelnieuws, o.a. van M.S. Robb en Arnoud B. van den Berg over de ontdekking van de Omaanse uil, de zeldzaamste uilensoort in het West Palearctisch gebied. Verder J. Jansen 'Kleinst waterhoen in Nederland van 1800 – 2006'. Verder veel goed gedocumenteerde waarnemingen van de witstaartkeerringvogel, de witbandkruisbek en de roodpootvalk.

Fitis jrg. 49 (3) 2013. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. J. Kuijs 'Actie tegen houtkap in het Noorderbos'. T. v. Spanje 'Kleine spotvogel op ringstation op 28 aug. j.l.'. Lars Buckx 'Baardgrasmus op van Lennep', dit betrof de eerste geringde Baardgrasmus van dit ringstation dat in de Kennemerduinen ligt. P. Mol en J. Kuys 'Nieuwe telmethode voor Gierzwaluwen,' dit houdt in dat in de bebouwde kom vanaf een hoog uitzichtpunt, bijvoorbeeld de stelling van een molen, zoals in Haarlem gebeurt, 360 graden in de omtrek met meerdere tellers tegelijk alle gierzwaluwen worden geteld. Drie tellingen tussen 15 juni en 15 juli geven op deze manier een gestandaardiseerd beeld van het aantal. H & F. Koning 'Roofvogelstand

Beschermingsmaatregelen: hoe kunnen we de huiszwaluw een handje helpen?

- Bij het schilderen van het huis, of een verbouwing van de boerderij worden soms nesten verwijderd. Op die plek heeft het ophangen van kunstnesten zin, het bespaart de zwaluwen veel tijd en moeite in het toch drukke broedseizoen, waarin vaak twee broedsels groot gebracht worden. Met een bezettingsgraad van 50 tot 100 procent wordt er dankbaar gebruik gemaakt kunstnesten.
- Huiszwaluwtilen hebben tot nu toe weinig succes. Het heeft tijd nodig, de bezetting komt langzaam op gang.
- Gewonde, of uit het nest gevallen jonge zwaluwen naar het Vogelopvangcentrum Midden-Nederland in Naarden brengen. Het verzorgen is veel werk: naast het elke 10 minuten voeren met insectenrijk voedsel met een pincetje, moet de nestgelegenheid elk uur brandschoon gehouden worden. Ga er maar aan staan om dit drie weken vol te houden! Het gebeurt toch in Naarden.

2012 in de Amsterdamse Waterleidingduinen': bosuilenstand is sterk teruggelopen, met de buizerd gaat het goed met 15 nesten en van de havik werden 9 à 10 territoria gevonden.

De Grauwe Gans jrg. 29 (3) 2013. Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland'. H. Koffijberg 'Geringde meeuwen in Almere', het is een aparte sport om per telescoop de pootringen bij meeuwen af te lezen. Dit kan het gemakkelijkst 's winters, wanneer de poten niet in het lange gras verborgen blijven. Met de verzameling pootnummers wordt dat groepje 'saaie' kok- of stormmeeuwen opeens een groep grensverleggers, want ze hebben gezworven van Scandinavië tot ver in Oost-Europa. H. Koffijberg 'Knobbelzwanen voeden gansjes op.'

De Kieft jrg. 37 (4) dec. 2013. Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek'. Het meest opvallende nieuws is dat Ed Staats zijn hoogwaardige Leica verrekijker en telescoop te koop aanbiedt. Hangt hij zijn kijkers na vijftig jaar aan de wilgen? Daar is in dit nummer nog weinig van te merken, want het nummer begint al met: Ed Staats 'Kerkuilen en Noordse woelmuizen'; broedden er tot 1990 geen kerkuilen in Noord-Holland, nu zijn ze zo wijd verspreid, dat ze een bedreiging vormen voor de op zich weer beschermde Noordse woelmuis. M. Krielen 'Broedvogeltelling 2013 De Belt in het Twiske', fraaie foto van de braamsluiper hierbij. Ed Staats 'Fantastisch herstel van zowel de oeverzwaluwenwand als het aantal oeverzwaluwen

in Het Twiske'. M. Zorgdrager 'Trekpost Westzaan tijdens de Euro Bird Watch dag op 5 oktober'. En weer Ed Staats 'Zwarte Ibis, bezig met invasieachtig optreden bij Heemskerk'. (Ed Staats zal wel toe zijn aan nieuwe kijkers)

De Kruisbek jrg. 56 (4) 2013. Vogelwacht Utrecht. A. van Kleunen 'Opkomst van de halsbandparkiet in Nederland en Utrecht'. Met een aantal van rond de elf duizend in Nederland wordt de vraag gesteld in hoeverre deze exoot inheemse soorten holenbroeders verdringt. Onderzoek o.a. van Sovon heeft hier nog geen hard bewijs voor kunnen vinden. B. Rijkse 'Alle grote meeuwensoorten op een rijtje'. H.S. Lichtenbeld 'Bijzondere ervaring van een ringer', Pascal Gijzen en Harry de Rooij hebben half mei vier ravenjongen geringd bij Groenekan.

De Kruisbek jrg. 56 (5) 2013. Vogelwacht Utrecht. F. Sidler 'Verslag midwintertelling 2013', de hele provincie Utrecht werd in de week van 9 februari met de fiets, lopend of per auto in kaart gebracht. In drie jaar tijd zijn er wel honderd buizerds bij gekomen: deze soort is met 570 exemplaren het meest aanwezig. De torenvalk is met een aantal van 55 stuks bijna gehalveerd in die tijd. De havik waarvan er in 2010 slechts 7 werden waargenomen staat nu met 17 individuen op de lijst. B. Rijkse 'Het herkennen van grote meeuwen (2)'. H.S. Lichtenbeld 'Ringen van een slechtvalk', en wel op de zendmast van IJsselstein.

De Takkeling jrg. 21 (3). H. Sevink 'Uitspraak gedragscode bosbeheer', deze gedragscode is onderdeel van de wet. Bosbeheerders zijn duidelijk in overtreding wanneer zij in de periode 15-03 tot 15-07 in het bos gaan kappen of snoeien. Zwarte kraaien zijn het jaarrond beschermd. Schakel het Regionaal Milieuteam in bij overtreding, tel. 0900-8844. Hanneke legt het bijltje als voorzitter erbij neer na tien jaar.

Aankondiging Landelijke Roofvogeldag in Meppel op 22-02-'14. A. de Baerdemaeker 'Een sperwer in niet geknipt als kooivogel', over gekortwielde, gevangen roofvogels. F. Stenhuis 'Waarnemingen van wespdenieven in het Haags groengebied'. T. Stapels 'Dagboek van een paartje Sperwer'. J. Bos 'Sperwer nieuwe broedvogel in provincie Groningen'. S de Vlas. Sperwer slaat gierzwaluw'. H. 'Gedrag van boomvalken na het uitvliegen'. K. van Dijk 'Slechtvalken grijpen valse stormvogeltjes in de Waddenzee'. C. Bot et al 'Slechtvalk steelt muis van torenvalk'. G. Ouweneel ontdekt 'Batumi in Georgië' als vogelparadijs. Rob Bijlsma 'Nauwkeurigheid bij het opmeten van eieren', uit ei-metingen kunnen conclusies getrokken worden over de leefomstandigheden van de vogels.

Sovon-Nieuws jrg. 26 (3) J-W Vergeer 'De Broedvogel Monitoring Project-cijfers: een wankel evenwicht voor onze broedvogels?' A. Boele 'Roodkopkluwier: een fraaie soort uit het zuiden. K. Koffijberg 'Nieuw ganzenseizoen in de startblokken', ganzen laten zich moeilijk dirigeren naar opvanggebieden. R. Buiten 'Op eieren lopen in de Eemshaven', mee met Derick Hiemstra om de Noordse stern te ringen. O. Klaassen 'Slapend rijk: vier seizoenen slaaplaattellingen leveren een schat aan informatie'.

Vogelnieuws jrg. 26 (5) okt. 2013 Vakblad voor vogelbeschermers. R. de Vos 'Met een twitch stimuleer je kennis en bescherming', aldus Arnoud van den Berg', een interessante discussie tussen de oprichter van Dutch Birding en René de Vos, het verschil tussen soortenjagers en soortenbeschermers. L. Soerink 'Met een leuke cursus kan je VWG zomaar groeien!' Prof. Th. Piersma 'Onderzoeker van trekroutes van steltlopers.' R. Buiten 'Bescherming baseer je op onafhankelijke tellingen.' K. de Pater 'Het geheim van een succesvolle VWG: samen genieten', op bezoek bij de Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland. R. van Beusekom 'Huiszwaluwen nemen toe, ijs en weder ten spijt'.

Vogels jrg. 33 (5) winter 2013. Tijdschrift over vogels en natuurbescherming. R. de Vos 'Grote Mantel'. M. Wesseling 'We tellen ze allemaal: mussen, mussen, mussen!' R. de Vos 'De onsterfelijke vogels van Thijsse.' H. Peters 'm Toekomst voor vogels en mensen in de Sahel: living on the Edge.' N. Jansma 'Ga ganzen kijken.' R. van Beusekom 'Omaanse uil: sensationele ontdekking'. H. Peeters 'Biesbosch barst van de vogels.' R. van Beusekom 'Heersers boven de wereldzee', mee met de Plancius langs Antarctica en de eilanden in de Zuidelijke Grote oceaan om de albatrossen te ervaren.

Onze Waard jrg. 44 (2) 2013. Natuur- en vogelwacht 'De Alblasterwaard' Ad Kooij 'Weet u waar de letters R.A.S. voor staan?' Retrapping Adults for Survival, het gaat om het ringen en weer terug vangen van boerenzwaluwen. Dit jaar werden er 541 geringd, 10 meer dan het jaar daarvoor.

't Zwaalfje jrg 2 (2) VWG Berkelland .W Smeek 'Kan de grauwe gans de boom in?' G. Huurneman 'Het jaar van de spreek 2014', welke beschermingsmaatregelen zijn te bedenken voor de spreek? W. Smeek 'De flamingo's van het Zwillbröck in 2013'.

Vrienden van 't Gooi jrg. 18 (2) . Dick Jonkers 'De Processierups', informatief artikel voor iedereen die regelmatig in de natuur verkeert.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze Vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar één van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met één van de bestuursleden, of met Paul Keuning 06-128415448

Jaarverslag 2013 Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Algemeen

De Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is een grote, actieve vereniging, in een rijk geschakeerd werkgebied met een grote rijkdom aan vogels. Zoals de statuten omschrijven is de doelstelling van de vereniging: "Het bestuderen en beschermen van de in het wild levende vogels binnen het werkgebied." Net als vogels zijn ook VWG-leden er in verschillende soorten: Korhaanlezers, actieve leden, werkers, genieurs, twitchers, supporters. De motieven om lid te zijn lopen sterk uiteen. Momenteel telt onze ledenlijst bijna 800 leden. Veel leden zijn vooral lid om de vogels te steunen. Zij ontvangen ons verenigingsblad De Korhaan en komen soms naar een lezing of excursie. Een flink deel van de leden is ook zelf aan de slag met de bestudering en bescherming van vogels. Het meeste van dit werk wordt gedaan in het veld. We treffen hen in de diverse subgroepen van onze vereniging. Zij zorgen voor nestgelegenheid, tellen broedvogels, proberen kwetsbare nestsituaties te beschermen of zorgen voor kennisoverdracht in onze cursus, op lezingenavonden of tijdens excursies. Ook in 2013 is binnen onze VWG een breed scala aan activiteiten ontplooid. Een greep hieruit wordt hierna beschreven. Naast de velen die inhoudelijke actief zijn in deze groepen hebben we ook nog de leden die, zichtbaar of minder zichtbaar, allerlei hand- en spandiensten verzorgen. Zij vormen de spreekwoordelijke olie, waardoor de raderen van onze vereniging beter kunnen draaien. Te denken valt hierbij aan het verzorgen van de catering tijdens de avondbijeenkomsten, het op orde houden van onze voorraad boeken, tijdschriften en onderzoeksverslagen, enzovoort.

1. Bestuur

In 2013 heeft er een substantiële verandering in de samenstelling van het bestuur plaatsgevonden (vier leden afgetreden en vier toegetreden). Dat neemt niet weg dat we het jaar 2014 gelukkig weer kunnen ingaan met een enthousiast bestuur. Het bestuur is met de huidige bezetting van zes personen voldoende op sterkte. Alleen voor het onderdeel communicatie is een versterking nog wenselijk, maar dat hoeft niet noodzakelijkerwijs vanuit een bestuursfunctie.

Het Algemeen Bestuur was in 2013 als volgt samengesteld:

Voorzitter	Rien Rense tot 28 maart 2013 Piet Spoorenberg vanaf 28 maart 2013
Secretaris	Wobbe Kijlstra tot 28 november 2013 Huub Casander vanaf 28 november 2013
Penningmeester	Wobbe Kijlstra tot 28 november 2013 Egbert Leijdekker vanaf 28 november 2013
Algemeen bestuurslid	Han Westendorp
SG Avifauna	Piet Spoorenberg tot 28 maart 2013 Juun de Boer vanaf 28 maart 2013
SG Vogelherkenningscursus	Paul van der Poel tot 28 november 2013
SG Excursies	Poul Hulzink tot 28 maart 2013 Wouter Rohde vanaf 28 maart 2013
SG Communicatie	Rien Rense tot 28 maart 2013 vacant vanaf 28 maart 2013

Concreet is al direct aan het begin van het jaar - op 9 januari 2013 - de nieuwjaarsbijeenkomst georganiseerd waarbij alle groepen zich weer aan elkaar en aan alle aanwezige leden presenteerden. Dit was wederom een goed bezochte en zeer geanimeerde bijeenkomst.

De invulling van verschillende organisatorische aspecten rond de Infoschuur van GNR heeft in 2013 de nodige aandacht gevraagd van het bestuur. Vanaf september maken we als VWG samen met de andere 'groene groepen' gebruik van deze infoschuur voor onze bijeenkomsten. Organisatorisch zijn hier zeker nog verbeterpunten, maar de trein is goed op de rails gezet.

Met de invulling van een gezamenlijke bijeenkomst (Gooise Landschapsdag) op 13 oktober 2013 hebben deze groepen elkaar nog eens beter leren kennen. Dit zal t.z.t. zeker leiden tot meer dwarsverbanden tussen deze groepen.

Daarnaast heeft het vernieuwde bestuur zich in 2013 gebogen over haar rol en ontwikkelde nieuwe ideeën om zaken binnen de vereniging beter te faciliteren. Dit is grotendeels al beschreven in het jaarplan van 2014, zoals besproken tijdens de ALV van 28 november 2013.

2. Subgroep Avifauna (Onderzoek en bescherming)

Een scala aan groepen vormt samen de subgroep Avifauna binnen de VWG. Deze groepen houden zich bezig met onderzoek en beschermingsmaatregelen. Hoewel het voor het bestuur een soort overgangsjaar was met een nieuwe voorzitter en veel nieuwe leden, was dat aan de activiteiten nauwelijks te merken. Ook op het gebied van onderzoek en bescherming -een titel die 12 werkgroepen dekt- zijn velen er in 2013, soms in weer en wind, op uit getrokken om nesten te controleren, te inventariseren of vogels te beschermen. Verder ook om kennis over de vogels in het Gooi te verzamelen, om e.e.a. te organiseren en rapporten en verslagen te maken. Soms werden er bijzondere activiteiten ontplooid, bijvoorbeeld voor de boomvalkbescherming of om de inventariseerders van broedvogels op te leiden of hun kennis weer eens bij te spijkeren.

Vogel van het jaar

Op voorstel van de subgroep Avifauna wordt jaarlijks een vogel van het jaar gekozen. In 2013 was dit de goudvink. Veel leden zijn daardoor gestimuleerd tijdens wandelingen of in de tuin met nog meer aandacht te letten op deze prachtige vogels. Dat leidde tot veel meldingen van goudvinken uit de hele regio en tot een aantal artikelen over herkenning, gedrag e.d. in De Korhaan en op de website. Tijdens de septembervergadering is voor 2014 de gaai als vogel van het jaar gekozen.

Werkgroep Broedvogels

Deze werkgroep inventariseert jaarlijks gebieden van Natuurmonumenten, Goois Natuurreservaat, Staatsbosbeheer en Waternet. Meer dan 20 verschillende gebieden zijn de afgelopen jaren geïnventariseerd, zodat we nu een goed beeld hebben van de zeer rijke broedvogelpopulatie in ons werkgebied. Vergelijkingen met eerdere tellingen laten zien, dat er vaak grote veranderingen optreden. Voorbeeld: in het bosgebied De Zuid bleken er ten opzichte van 1993 zeven nieuwe soorten als broedvogel bij te zijn gekomen. Daar staat echter tegenover, dat er vijf soorten als broedvogel zijn verdwenen. Van de in 1993 aanwezige Rode Lijstsoorten is er nog één over, namelijk de ransuil. De groene specht en matkop ontbraken nu. Het blijft daarom interessant en noodzakelijk om de broedvogels te monitoren. Tijdens een goedbezochte bijeenkomst op 6 november zijn de resultaten van de inventarisaties van de volgende gebieden gepresenteerd: Loenderveensche Plas, Breukeleveensche Plas (westelijk deel), Corversbos, Kocherbos en het bosgebied De Zuid, bestaande uit drie deelgebieden, te weten Hengstenberg/Bosberg, Erfgooiersbos en Dassenbos. Verder kwam de inventarisatie van het landgoed Kommerrust gereed. Ook kon een al eerder uitgevoerde inventarisatie van een aantal parken in Huizen worden gepresenteerd. Tijdens dezelfde bijeenkomst zijn de plannen voor 2014 besproken en kon men zich al weer aanmelden voor het komend seizoen.

Werkgroep Zwaluwen

Deze werkgroep continueert het monitoren van de huis-, boeren- en oeverzwaluwen. De resultaten worden gepubliceerd in De Korhaan. Deze gaan ook naar Sovon t.b.v. het landelijke monitoringproject.

De activiteiten voor gierzwaluwen bleven helaas nog op een laag pitje staan door gebrek aan belangstelling hiervoor bij de leden. De projecten 'Boerenzwaluwen onder de brug' en 'Boerenzwaluwen onder aanlegsteigers' waren wel succesvol en zullen worden voortgezet. Er zal worden nagegaan of er elders in het werkgebied nog mogelijkheden zijn voor deze projecten. Er was heel veel belangstelling voor het megavogelproject bij de Rioolwaterzuiveringsinstallatie van Waternet in Huizen. Daar is nu niet alleen een huiszwaluwentil geplaatst, maar ook een schitterende oeverzwaluwenvand gebouwd. Bovendien zijn er voorzieningen getroffen voor de ijsvogel en de grote gele kwikstaart. Veel van onze leden hebben daar onder de altijd bezielende leiding van Jelle Harder hun steentje aan bijgedragen. De oeverzwaluwen hebben 'hun' wand direct na het gereedkomen intensief in gebruik genomen, waardoor veel jonge oeverzwaluwen het licht zagen. De bouw van de oeverzwaluwenvand is op film vastgelegd en is op internet beschikbaar als instructiefilm. Hiervoor is veel belangstelling.

Ook rond andere oeverwaluvoorvoorzieningen is in ons werkgebied veel activiteit ontplooid. Zo staan er al weer twee projecten op stapel op de golfbaan in Naarden en in Zanderij Crailo.

Werkgroep Roofvogels

Boomvalk (internet)

Onze werkgroep Roofvogels doet door de jaren heen veel onderzoek naar het reilen en zeilen van de roofvogels in het Gooi. Roofvogels zijn uitstekende graadmeters voor de stand van de natuur. Daar moeten letterlijk vele hoge bomen voor worden beklommen! Veel aandacht werd ook weer besteed aan het tegengaan van verstoring en vervolging en aan het geven van voorlichting over de bescherming van roofvogels. Een van de meer kwetsbare soorten in het Gooi is de prachtige boomvalk. Ondanks de grote druk vanuit een steeds intensiever gebruikte leefomgeving, broedt de boomvalk nog steeds op verschillende plaatsen in onze

regio. Om meer inzicht te krijgen in de bedreigingen én kansen voor boomvalken zijn de voorbereidingen gestart om in de komende tijd meer aandacht te besteden aan deze soort door middel van het aanbrengen van kleurringen en het volgen van het broedproces met hulp van minicamera's.

Werkgroep Weidevogelbescherming

Deze werkgroep kent een uitstekende samenwerking met de boeren van Eemland en andere bij de weidevogelbescherming betrokken organisaties. Ondanks een voor de weidevogels te koud voorjaar in 2013 zagen weer heel wat kuikens het levenslicht. Er blijkt een bijzondere samenhang te zijn tussen het grote kerngebied, beheerd door Natuurmonumenten en de bijna 1000 hectare grote ring er omheen. In die ring wordt door boeren en vrijwilligers extra zorg besteed aan de bescherming van de weidevogels en dit leidt klaarblijkelijk tot een heel gunstige Ausgangssituatie. Niet voor niets heeft Eemland landelijk een zeer goede reputatie als het gaat om de bescherming van de zo in de verdrukking zittende weidevogels!

In de afgelopen jaren heeft de groep veel financiële middelen gespaard met de door de boeren verstrekte vrijwillige bijdragen aan de weidevogelbeschermers. Vooralsnog staan deze middelen gereserveerd in de boekhouding van de VWG met als bestemming het realiseren van een nog betere bescherming voor de weidevogels. In 2013 is gewerkt aan het opstellen van een breed beschermingsplan. Mogelijk wordt hiermee in 2014 een aanvang gemaakt en kunnen de gespaarde euro's voor dit doel benut worden.

Op 26 november is door Natuurmonumenten met de bij weidevogelbescherming in Eemland betrokkenen een avond georganiseerd Tijdens deze zeer geslaagde bijeenkomst zijn de resultaten van een aantal lopende en nieuwe projecten besproken.

De werkgroep Eempoldertellingen heeft al meer dan 30 jaar, en ook dit jaar weer, tweewekelijks alle vogels geteld in de Westelijke Eempolders. Dit heeft heel veel inzicht geleverd in de ontwikkeling van de vogelstand in dit gebied. De resultaten zijn de laatste jaren uitgebreid geanalyseerd en gerapporteerd, o.a. in De Korhaan, door Jan Mooij, de huidige coördinator van deze groep.

IJsvogelwerkgroep

De IJsvogelwerkgroep komt op voor de belangen van deze prachtige vogel. Als gevolg van een paar zeer strenge winters is de ijsvogelpopulatie vanaf 2009 gedecimeerd. Dit neemt niet weg dat de werkgroep in 2014 weer vol energie aan de slag gaat met het onderhouden van de ijsvogelwanden en het volgen van de ontwikkeling van het aantal broedparen van ijsvogel in ons werkgebied.

De werkgroep Nestkasten heeft verspreid in ons werkgebied een groot aantal nestkasten hangen, die door de enthousiaste deelnemers worden onderhouden en gecontroleerd. De paren worden zorgvuldig

gevolgd en broedresultaten worden samengevat in een rapport. De gegevens worden ook landelijk verzameld en geëvalueerd in de landelijke werkgroep NESTKAST. Zoals uit het verslag van de resultaten 2013 van de werkgroep blijkt, was het beeld voor dat jaar chaotisch, ook hier vanwege het koude voorjaar. Met als gevolg een lage bezetting van de kasten, veel verlaten legfels en dode jongen. Toch waren er ook wel positievere zaken te melden, o.a. over de bonte vliegenvangers. Zie het uitgebreide verslag op de website. Tenslotte: alle broedsels en broedpogingen worden ingevoerd bij Sovon, in totaal ging het daarbij in 2013 om 1616 nestkaarten.

Werkgroep Tuinvogels

In alle stilte is de werkgroep Tuinvogels actief. Onder meer met het jaarrond tellen van de vogels in de tuinen van de deelnemers. De gegevens worden ingezameld door Egbert Leijdekker, die de resultaten van het telwerk rapporteert in een overzicht.

Vogelringstation

De werkgroep Vogelringstation is vertegenwoordigd door een groep enthousiaste vogelringers. Het ringen van vogels gebeurt uitsluitend in het kader van door het Vogeltrekstation Arnhem goedgekeurde onderzoeksprojecten. De groep heeft verschillende projecten lopen met verschillende soorten of groepen: roofvogels, oeverzwaluwen, ganzen, uilen en raven. Verder werkt het ringstation mee aan een zogeheten 'Constant Effort Site' (CES-project), waarvoor in het broedseizoen wekelijks op eenzelfde plek vogels worden gevangen en geringd. Rond de locatie van het Vogelringstation bij Oud-Naarden was nogal wat te doen dit verslagjaar. De erfgenamen van het gebied wilden, na het overlijden van de vorige eigenaar, waar jarenlang zeer plezierig mee was samengewerkt, niet langer toestemming verlenen voor het betreden van het terrein vóór zonsopkomst. Daardoor moest afscheid genomen worden van deze belangrijke ringlocatie, die al sinds 1996 in gebruik was. Gelukkig kon worden uitgeweken naar een nabijgelegen locatie die eigendom is van Staatsbosbeheer. Al met al is er veel energie in gaan zitten voor Harry de Rooij en de zijnen. Uit de verslagen van de werkgroep o.a. in De Korhaan blijkt wat voor waardevolle gegevens met deze vorm van onderzoek worden verzameld.

Tenslotte, hoewel er al enige tijd een vacature bestaat voor het coördineren van de werkgroep Watervogeltelling is er eind 2013 op verzoek van Sovon op bescheiden wijze deelgenomen aan slaapplaatstellingen van met name ganzen. Het is de bedoeling dat we deze activiteit weer wat verder op de rails gaan zetten door o.a. het organiseren van een avond over watervogeltellingen in samenwerking met Sovon, die deze activiteiten landelijk coördineert.

3. Subgroep Communicatie

De Korhaan

De redactie van het verenigingsblad De Korhaan bestond tot het septembernummer uit zes personen (daarna uit vijf). Het team kwam voor elk nummer bijeen en besprak dan ook de kopij op termijn. Er was voldoende kopij. De jaargang 2013 telde vijf nummers met in totaal 208 pagina's. De opmaak gebeurde met het standaardprogramma Word. De verzending werd gedaan door de drukker.

Promotiekraam

De informatie- en boekenkraam tijdens de lezingenavonden is verzorgd door Hade Rijvers. Zij was ook aanwezig met een promotiekraam bij verschillende externe evenementen. Verschillende andere leden ondersteunen deze promotieactiviteiten.

Website en e-mail nieuwsbrief

De website van de VWG heeft in 2013 goed gefunctioneerd. De mogelijkheden van de website worden veel gebruikt. De Nieuwsbrief is weer geregeld verstuurd door Egbert Leijdekker. De externe communicatie wordt meestal verzorgd door de uitvoerders van de activiteiten. Hiervoor is een handreiking met persadressen beschikbaar.

Lezingen

In dit jaar werden vijf lezingen georganiseerd. Hoogtepunt was de lezing door Hans Dorrestijn op 19 september ter ere van het aftreden van Rien Rense als voorzitter. Ruim 250 leden en hun introducés bezochten deze avond. We genoten zeer van deze vogelkijker-cabaretier.

In februari hadden we een lezing door Koos Dansen, gepensioneerd hoofd voorlichting van het Geldersch Landschap. Zijn passie is nu vogels kijken en fotograferen en lezingen geven. In zijn lezing liet hij zien hoe verrassend veel er vaak te beleven en te genieten valt, gewoon op wandel- en fietsafstand van huis. Hij vertelde met enthousiasme over de vogels in zijn woonomgeving Arnhem met de Zuid-Veluwse landgoederen en parken, de Nederrijn met natuurlijke uiterwaarden en de Over-Betuwe.

Na de Algemene Ledenvergadering volgde traditiegetrouw een presentatie van een van onze leden. Hans de Vos Burchart sprak over 'De raven in Nederland en in het Gooi'.

Donderdagavond 24 oktober sprak Marc Guyt over de Atlantic Odyssey, verslag van een vaartocht door de zuidelijke Atlantische Oceaan. Marc liet ons zijn schitterende foto's zien van deze reis van Zuid-Argentinië door de zuidelijke Atlantische Oceaan. Na Antarctica werden de noordelijker gelegen eenzame eilanden in de zuidelijke Atlantische Oceaan als Gough, Tristan da Cunha, St. Helena, Ascension en (het absolute hoogtepunt) Inaccessible Island aangedaan

Na de ledenvergadering in november vertelde Jelle Harder over het project 'Rioolwaterzuivering Huizen als natuurparel'. Op zijn initiatief is het terrein op de RWZI in Huizen aangepast om ijsvogels, vleermuizen, oeverwaluwen en vele andere dieren, maar ook planten een onderdak te bieden. De bouw van de oeverwaluwwand is als instructiefilm vastgelegd en uniek in Nederland. De financiële steun kwam van 15 sponsors, waaronder het Dineke Sluijters Vogelfonds. Vrijwillige medewerking was er van 23 vrijwilligers.

4. Subgroep Vogelherkenningscursus voor volwassenen

De vogelherkenningscursus is dit jaar tijdens het voorjaar en najaar weer druk bezocht. De voor- en najaarscursus waren niet helemaal vol, maar met ruim 50 cursisten tijdens beide cursussen mochten we niet mopperen. Voor het komende jaar is er ook al weer een wachtlijst voor de voor- en najaarscursus. Onze cursus is dus nog steeds populair. Het systeem dat we aanhouden om alle nieuwe cursisten een voor- en najaarscursus aan te bieden werkt uitstekend. Ook de stop voor 'oud'-cursisten van minimaal drie jaar voldoet, zodat we een goede doorstroming hebben van 'oude' en nieuwe cursisten. De cursus bestaat nog steeds uit zes theorie-avonden op dinsdag met daarbij vier ochtendexcursies in het weekend. Daarnaast gingen we in het najaar weer als extra excursie naar het Vogelhospitaal in Naarden. Het cursusprogramma is niet veranderd dit afgelopen jaar, want waarom zouden we een goed lopende formule veranderen. In het voorjaar ligt de nadruk op de zomergasten, op het broeden en op de zang en in het najaar komen de wintergasten, het ruien en de geluiden die bij de winter horen aan bod. Ook zijn er dit jaar weer een aantal cursisten zo enthousiast geworden voor het vogelen dat ze lid geworden zijn van onze vogelwerkgroep.

Het cursusgeld is € 40 voor niet-leden van onze vogelwerkgroep en € 35 voor leden van de vogelwerkgroep (consumpties inbegrepen). Conclusie: het was een geweldig jaar voor deze vogelherkenningscursus en begin maart start de voorjaarscursus 2014. Pieter en Maartje Doorn en Conny Leijdekker zijn dit najaar gestopt bij de cursus, na ruim 5½ jaar enthousiast meegedraaid te hebben in het team. Tijdens de laatste avond van de najaarscursus zijn zij hiervoor uitvoerig bedankt en in de bloemetjes gezet. De werkzaamheden van Pieter en Maartje worden door teamleden overgenomen en Francis Bakker gaat Conny vervangen.

5. Subgroep Excursies

In 2013 verzorgden de veertien excursieleiders 22 dagexcursies en één weekend. Negen excursies waren in ons eigen werkgebied, waarin wandelend naar vogels werd gespeurd. Twaalf excursies gingen per auto naar een gebied verder weg, waar vervolgens de benen werden gestrekt. De omvang van de groep wisselde. Soms zijn er zo'n vijf leden, andere keren ook wel twintig. Wel zijn er veel verschillende gezichten gedurende het jaar. We houden dat niet bij maar de inschatting is, dat er zeker meer dan vijftig verschillende leden aan de excursies hebben deelgenomen.

Het voorjaarsweekend was het afgelopen jaar in Zuid-Limburg. Een groep van meer dan 30 leden heeft van het prachtige weer, de Limburgse heuvels en vogels van de grensstreek genoten. De

observatie van oehoe en waterspreeuw en de roep van de wiewaal over een nog slaperige camping waren hoogtepunten.

In maart is Poul Hulzink afgetreden als coördinator. Hij heeft met enthousiasme de subgroep geleid. Het bestuur (op de ALV) en de excursieleiders zelf (tijdens hun gezamenlijke najaarsweekend) hebben hem bedankt. Hij is opgevolgd door Wouter Rohde, die op de voorjaarsvergadering is benoemd als bestuurslid. Ook Bertus van den Brink nam afscheid als excursieleider na een zeer lange 'carrière'. Met dank aan het Dineke Sluijters Vogelfonds werden zes nieuwe portofoons aangeschaft. Ook de aanschaf van twee telescopen voor algemeen gebruik werd goedgekeurd. Er is er inmiddels een in gebruik, die duidelijk in een behoefte voorziet. De tweede zal in het eerste kwartaal van 2014 worden gekocht.

Buitenlandse excursie 2013

Sinds 1998 organiseert de Commissie Buitenland eenmaal per jaar een vogelexcursie naar het buitenland. Er worden bestemmingen gekozen die het waarnemen van een grote variëteit aan vogels bijna garandeert. Zo'n reis is voor iedere deelnemer een prachtige ervaring; de beginnende vogelaar doet in korte tijd grote kennis op, en de ervaren vogelaar ziet soorten die in Nederland nauwelijks meer te zien zijn.

In 2013 zijn we naar Roemenië gegaan. Eerst drie dagen varen in de Donaudelta, en daarna nog drie dagen 'aan de wal', waarbij ook het slot van Graaf Dracula, met uilen en vleermuizen, werd aangedaan. Ruim 170 soorten werden waargenomen, waarbij de aantallen scharrelaars en bijeneters te vergelijken zijn met merels en mezen bij ons.

De Commissie Buitenland raadt iedereen aan tenminste eens in zijn vogelaarsleven aan zo'n buitenlandexcursie mee te doen.

Fotografie

In 2013 is één workshop georganiseerd (Principes van de digitale fotografie door John Dijkma), drie lezingen (Workflow door Willem-Jan Hoefnagel; Compositie door Bert Roelofs; Herkennen van moeilijke soorten aan de hand van foto's door Fred van Klaveren), drie excursies (Kwade Hoek, Pier van IJmuiden en Noordzee) en een contactavond (uitwisseling en bespreking van foto's van leden). Bovendien is er een expositie georganiseerd als onderdeel van de 'Dijk van Kunst en Cultuur manifestatie' in Eemnes. Deze expositie was ook te zien bij de lezing van Hans Dorrestein. De expositie is mede mogelijk gemaakt door het Dineke Sluijters Vogelfonds. Tenslotte is een aantal foto's aangeleverd voor de omslag van De Korhaan. Het aantal leden van de fotogroep is toegenomen tot 26.

7. Adviescommissie Dineke Sluijters Vogelfonds

Dit fonds is in 2011 gevormd aan de hand van het ontvangen legaat. Door de leden van de vereniging zijn in 2013 in totaal tien aanvragen voor een project ingediend. Daarvan zijn negen projecten (totaalbedrag € 16.225) door de Adviescommissie met een positief advies voorgelegd aan het Bestuur en vervolgens goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering. De Commissie van het Dineke Sluijters Vogelfonds bestaat uit vijf leden van de vereniging met het oog op een zo breed mogelijke vertegenwoordiging. In 2013 zijn er twee nieuwe leden toegetreden tot de commissie en is Feiko Prins tot voorzitter benoemd. Het streven van het fonds is om zoveel mogelijk projecten te financieren die passen binnen de statutaire doelstelling en zich richten op het werkgebied van de vereniging.

Financieel verslag 2013 penningmeester

Voorwoord

Tot en met november 2013 was de functie van penningmeester gesplitst in bestuurlijke zaken en financiële administratie. De functies werden uitgevoerd door respectievelijk Wobbe Kijlstra en Egbert Leijdekker. Met ingang van de benoeming op de Algemene Ledenvergadering in november 2013 zijn ook de bestuurlijke taken door Egbert Leijdekker overgenomen.

De administratie wordt bijgehouden in een professioneel boekhoudpakket en evenals voorgaande jaren is de jaarrekening opgesteld door Egbert Leijdekker.

Met betrekking tot de wijze van rapporteren van de verlies- en winstrekening van de vereniging wordt ervoor gekozen om een verkorte rapportage te presenteren aan de Algemene Ledenvergadering. Door een minder gedetailleerde presentatie wordt de weergave transparanter en beperken we ons tot de hoofdlijnen.

In vorige financiële verslagleggingen werd gesproken over sub- en werkgroepen, maar dat bleek verwarrend te zijn. Het onderscheid was onduidelijk, en daarom wordt er met ingang van dit verslag alleen nog gerapporteerd op basis van werkgroepen.

Het Dineke Sluijters Vogelfonds is in 2011 een bijzonder element geworden binnen de vereniging. In 2011 is het eerste deel van de erfenis ontvangen en in januari 2013 is het restant ontvangen. In de balans is dit fonds apart opgenomen en twee maal per jaar kunnen leden een aanvraag indienen voor een subsidie uit dit fonds. Sindsdien zijn er diverse aanvragen goedgekeurd, maar de omvang van het fonds neemt beperkt af. Zie rapportage bij de balans.

Conform het reglement wordt in de Algemene Ledenvergadering besloten over de goedkeuring van de geselecteerde voorstellen. Daarbij waren ook enkele aanvragen die vanwege een spoedeisend karakter bij bestuursbesluit gefiatteerd en achteraf goedgekeurd zijn door de Algemene Ledenvergadering.

In dit jaarverslag wordt een totaaloverzicht gegeven van de tot op heden behandelde aanvragen vanaf het moment van de invoering van dit fonds. In de komende jaarverslagen zal alleen over het boekjaar worden gerapporteerd.

De kascommissie beoordeelt de financiële administratie en de verantwoording daarvan op basis van een volledige inzage in de administratie. Op grond van haar bevindingen doet de kascommissie verslag aan de Algemene Ledenvergadering en geeft een advies in het kader van het verlenen van decharge voor het gevoerde financiële beleid.

Onderstaand treft u de resultatenrekening, balans en begroting over het jaar 2013 met de toelichting aan.

Egbert Leijdekker
4 januari 2014

Resultatenrekening 2013

In het kader van de transparante verslaglegging wordt per onderdeel aangegeven wat de inkomsten en uitgaven zijn, wat resulteert in respectievelijk een winst of verlies. In 2012 zijn de werkkapitalen van de meeste werkgroepen beëindigd, behalve twee werkkapitalen die om de volgende redenen nog gehandhaafd blijven.

De werkgroep Roofvogels is niet alleen onderdeel van de Vogelwerkgroep, maar ook van de Werkgroep Roofvogels Nederland.

- Het werkkapitaal van de werkgroep Weidevogelbescherming is opgebouwd uit jarenlange vrijwillige bijdragen van agrariërs uit hoofde van contracten met Landschapsbeheer Nederland. Er wordt met de werkgroep overlegd op welke wijze het opgebouwde werkkapitaal kan worden aangewend voor een specifieke besteding. In 2013 heeft dat geresulteerd in een gedeeltelijke uitgave die later bij de balans nader wordt toegelicht.

- Het resultaat van de activiteiten van de beide werkgroepen wordt aan het einde van het boekjaar verrekend met deze werkkapitalen.

Resultatenrekening	2012		2013	
	verlies	winst	verlies	winst
Excursies binnenland		357		34
Excursies buitenland		1.453	713	
Volwassenencursus		732		2.996
Werkgroep Avifauna	145		136	
Werkgroep Nestkasten	611		790	
Werkgroep Broedvogels		974		947
Werkgroep Roofvogels	25		534	
Werkgroep weidevogelbescherming		146		915
Contributie		13.556		13.188
Giften		1.230		1.167
Rente		2.867		2.984
Promotiekraam		3	29	
Ledenavonden	1.101		1.153	
Ledenadministratie	752		621	
Korhaan verenigingsblad	8.241		8.138	
Huur Westerheem / Infoshuur	1.200		2.800	
Algemene kosten	3.158		5.897	
Subtotaal	15.233	21.318	20.811	22.231
Resultaat Sluifjterfonds	1.364		2.015	
Resultaat werkgroepen	121		381	
Resultaat Vogelwerkgroep	4.600			976
Totaal	21.318	21.318	23.207	23.207

In de resultatenrekening wordt een presentatie gegeven van de inkomsten en uitgaven per onderdeel, waarbij rekening is gehouden met de werkgroepen en de indeling van de begroting. In de hierna volgende toelichting worden dus alleen hoofdlijnen en opmerkelijke zaken nader toegelicht.

In een resultatenrekening staan in de linker kolom de kosten en de rechterkolom de ontvangsten en het totaal van beide kolommen dient gelijk te zijn. Een winst komt daarom in de kolom 'verlies' te staan. Waar we het jaar starten met een sluitende begroting, willen we ook dat aan het eind van het jaar de kosten en uitgaven in balans zijn.

Toelichting winst- en verliesrekening

Excursies binnen- en buitenland: de excursies **binnenland** zijn overall gezien kostendekkend geweest. In 2013 is er tevens een weekend voor de excursieleiders georganiseerd in het kader van een brainstormsessie en afscheid van een cursusleider, dat is bekostigd door een eigen bijdrage van de deelnemers.

De excursie naar het **buitenland** heeft een negatief resultaat opgeleverd omdat de uitgaven daarvan iets hoger lagen dan de bijdrage van de deelnemers en voorts als gevolg van de kosten voor de bijeenkomst in het kader van een reünie, waarbij de deelnemers een DVD van de reis ontvingen.

Volwassenencursus: per jaar worden er twee cursussen gegeven die een hoge opkomst kennen. Evenals voorgaande jaren met een flink positief resultaat, maar deze wordt positief beïnvloed, doordat de cursusgroep geen huur (€ 600,- per jaar) meer betaalt; dit is thans inbegrepen in de huurovereenkomst van de vereniging met GNR.

Werkgroepen

- Avifauna: dit betreft voornamelijk relatief kleine uitgaven in het kader van vergaderkosten, kantoorkosten en geringe aanschaffingen.
- Nestkasten: dit betreft de kosten in het kader van aanschaf materialen om nestkasten te vervaardigen. Deze werkgroep heeft nauwelijks inkomsten en daarom worden deze uitgaven, zoals opgenomen in de jaarlijkse begroting, betaald door de vereniging.
- Broedvogels: jaarlijks wordt er een inventarisatie voor Waternet gedaan. De deelnemers ontvangen een kilometervergoeding van Waternet en het resterende bedrag gaat naar de verenigingskas, waardoor nu alweer 10 jaar een jaarlijks terugkerend positief resultaat ontstaat.
- Roofvogels: de uitgaven in 2013 zijn hoger door de incidentele aanschaf van een camera. Het negatieve resultaat wordt ten laste van het werkkapitaal geboekt.
- Weidevogelbescherming: jaarlijks ontvangt deze werkgroep vrijwillige bijdragen van agrariërs in het kader van de bescherming weidevogels. Op deze bijdragen worden de jaarlijkse kosten in mindering gebracht en per saldo resulteert dat in een positief resultaat dat ten gunste van het werkkapitaal wordt geboekt.

Contributie / giften: Ook in 2013 is de ledenadministratie door Trudie Kroon uitgevoerd. Doordat een aantal leden jaarlijks meer betaalt dan het minimumbedrag aan contributie is er een bedrag ad € 1.167,- aan giften ontvangen. Gelijk aan 2012 is er een licht dalende tendens hierin (in 2012 bedroegen deze € 1.230,-). Ten opzichte van vorig jaar is het ledenaantal gedaald naar 789 leden.

Rente: Het ontvangen bedrag aan rente heeft betrekking op **alle** spaarrekeningen van de vereniging, maar bij de resultaatvaststelling wordt duidelijk gemaakt welk deel op het Dineke Sluijters Vogelfonds betrekking heeft. Gezien de relatief zeer lage rentepercentages die alle banken in Nederland bieden staan de tegoeden nu op een dagelijks opvraagbare rekening met een variabele rente.

Promowinkel: Over het geheel een relatief zeer gering verlies. De promowinkel heeft geen winstoogmerk en diverse artikelen worden aan leden van de vereniging doorgaans verkocht tegen kostprijs of met een geringe winstopslag. Ook zijn een aantal artikelen afgewaardeerd, omdat de huidige verkoopprijs is verlaagd ten opzichte van de kostprijs.

Ledenavonden: Dit zijn de kosten voor alle ledenavonden (m.n. lezingen). In deze kosten is inbegrepen de huur (€ 385,-) van de Bethlehemkerk; er was sprake van een overlappende periode met betrekking tot de ingebruikname van de Infoschuur.

Ledenadministratie: Dit zijn vooral verzendkosten van de acceptgirokaarten voor de contributie.

Korhaan: dit betreft het drukken en verzenden van ons verenigingsblad De Korhaan.

Westerheem/Infoschuur: Een substantiële stijging die veroorzaakt wordt door de overgang van de ruimte in Westerheem naar de Infoschuur. Bij de overgang van Westerheem naar de Infoschuur is een korte periode een overlap geweest uit voorzorg. Het gebruik van de Infoschuur lijkt veel duurder dan Westerheem, maar een groot deel van die extra uitgaven wordt weer gecompenseerd doordat de cursusgroep geen zelfstandige huur (€ 600,-) meer hoeft te betalen en ook de huur van de Bethlehemkerk ad € 385,- vervalt in het kader van de ledenavonden (lezingen).

Algemene kosten: In deze posten zijn de verzekeringen, algemene, lidmaatschaps-, bestuurs- en bankkosten opgenomen. Voorts zijn inbegrepen de jaarlijkse bijdrage aan het vogelringstation etc. en, met ingang van 2013 voor het eerst, de 'afscheidskosten'.

Afscheidskosten: In het jaar 2013 hebben verschillende bestuursleden, cursus- en excursieleiders afscheid genomen. De kosten van het afscheid van de cursusleiders van de cursusgroep zijn verantwoord onder de uitgaven van de cursusgroep. De uitgaven voor het afscheid van de bestuursleden en de excursieleiders bedragen € 2.009,- en lijken daarmee opvallend hoog, maar hier wordt een nuancering in gemaakt. Mede door het vertrek van de voorzitter Rien Rense is er een bijzondere lezing georganiseerd die werd gegeven door Hans Dorrestein en de totale kosten daarvan, inclusief de huur van de Bethlehemkerk, bedragen circa € 1.500,-. Ondanks het feit dat dit een bijzondere lezing was, is er voor gekozen, vanwege het speciale karakter, om deze uitgaven niet te verantwoorden onder 'ledenavonden'.

Resultaatverdeling: Er wordt een splitsing gemaakt tussen het Dinke Sluijters Vogelfonds, werkgroepen en de Vogelwerkgroep. Onder de werkgroepen moet hier worden verstaan de *Roofvogels* en *Weidevogelbescherming*. Zij maken weliswaar onderdeel uit van de Vogelwerkgroep, maar voor deze weergave is gekozen omdat beide werkgroepen een eigen werkkapitaal hebben.

Conclusie:

In de conclusie beperk ik mij tot het resultaat van de vogelwerkgroep, exclusief de werkgroepen Roofvogels & Weidevogelbescherming en het Sluijters Vogelfonds. In tegenstelling tot 2012 is er in 2013 sprake van een negatief resultaat. Op zich is dat niet ernstig, want de vereniging heeft niet het uitgangspunt om jaarlijks winst te maken, want het is geen onderneming. Een neutraal resultaat is de doelstelling. Het huidige resultaat wordt beïnvloed door incidentele relatief grote uitgaven, zoals kosten excursie buitenland, de bijzondere ledenavond, afscheidskosten bestuursleden en lagere opbrengst contributie. Volgens de in november vastgestelde begroting is de verwachting dat het resultaat over 2014 neutraal zal zijn.

Balans

Balans	2012		2013	
	activa	passiva	activa	passiva
Totaal kas	606		298	
Totaal bank	178.166		268.931	
Depot TNT en postbus	183		183	
Voorraad promoshop	1.911		1.503	
Nog te ontvangen	102.867		4.465	
Vooruitbetaald			198	
Vooruit ontvangen		3.000		6.640
Nog te betalen		84		
Eigen vermogen		74.083		73.107
Reservering ijsvogelwanden		1.000		1.000
Reservering Staatsbosbeheer				2.000
Werkkapitaal Weidevogelbescherming		10.198		8.114
Werkkapitaal Roofvogelwerkgroep		577		43
Reservering Sluijter vogelfonds		188.811		175.867
reservering Sluijter Vogelfonds		5.980		8.807
Toegezegd				
Totaal	283.733	283.733	275.578	275.578

Bij een balans staan aan de linkerkant de bezittingen en vorderingen. Bij onze vereniging betreft dat banktegoeden, kassaldo en voorraad Promowinkel. Aan de rechterkant van de balans staan het eigen vermogen, reserveringen, werkkapitalen en vooruit ontvangen bedragen.

Ook bij een balans moeten beide kolommen gelijk zijn en, omdat de bezittingen van de vereniging hoger zijn dan de schulden, wordt het verschil (eigen vermogen + werkkapitalen + reserveringen) aan de rechterkant geplaatst.

Toelichting balans

Kas: Deze balanspost is een saldering van de kassaldo's van de verschillende werkgroepen. De saldo's zijn de verantwoordelijkheid van de werkgroepen en daarom niet fysiek gecontroleerd.

Bank: De vereniging heeft drie bankrelaties, t.w. ING, ABN-AMRO en de Rabobank. In het kader van spreiding van de tegoeden zijn deze, conform afspraak binnen de algemene ledenvergadering ten aanzien van het Dineke Sluijters Vogelfonds, nu verdeeld over de genoemde banken.

Depot TNT en postbus: Voor het aanhouden van de postbus is indertijd een borgsom gestort.

Voorraad promoshop: De waarde is vastgesteld op basis van een opgave; er heeft daar geen controle op plaatsgevonden. De waardering is gebaseerd op basis van de oorspronkelijke inkoopwaarde, waarbij in een beperkt aantal gevallen de waarde negatief is aangepast, omdat de huidige verkoopprijs lager ligt dan de inkoopwaarde.

Vooruitbetaald: In 2014 wordt er een excursie binnenland georganiseerd, maar er diende in 2013 al een deel van de accommodatie te worden betaald.

Nog te ontvangen: Ten aanzien van de inventarisatie broedvogels ontvangt de vereniging een vergoeding van Waternet. Dit bedrag is toegezegd, maar door miscommunicatie bij Waternet zal dit bedrag pas in 2014 worden gestort. Voorts is in dit bedrag inbegrepen de nog te ontvangen rente spaarrekeningen; deze bedragen worden altijd per de 1^e van de maand januari bijgeschreven.

Vooruit ontvangen: Dit betreft in 2013 vooruit betaalde excursies buitenland (Bulgarije) die in 2014 plaatsvindt.

Eigen vermogen: Deze balanspost is een saldering van bezittingen en schulden, waarop in 2013 het negatieve resultaat is geboekt.

Reservering IJsvogelwanden: Door Jelle Harder is in 2012 een bedrag geschonken, na de afwikkeling van de verkoop DVD's, ten behoeve van het onderhoud aan ijsvogelwanden. In 2013 is er (nog) geen beroep gedaan op deze reservering.

Reservering Staatsbosbeheer: In verband met het verloren gaan van een broedwand voor zwaluwen heeft Staatsbosbeheer ter compensatie daarvan € 2.000,- als vergoeding gegeven om een nieuwe wand te bouwen op de Golfbaan Naarderbos. De planning is dat dit project in 2014 wordt gerealiseerd, maar SBB heeft haar bijdrage reeds gestort naar onze VWG

Werkkapitalen weidevogelbescherming en roofvogelwerkgroep: Beide werkkapitalen worden gehandhaafd, zoals eerder toegelicht bij de resultatenrekening. Vanuit de werkgroep Weidevogelbescherming is een financiële bijdrage ad € 3.000,- gegeven aan een *plas dras-project in Eemland*.

Reservering Dineke Sluijters Vogelfonds: In 2013 is het restant van de afwikkeling van dit legaat ontvangen en zal jaarlijks de bankrente van dit fonds worden toegevoegd. Twee keer per jaar hebben de leden de mogelijkheid om een aanvraag aan c.q. het bestuur en de algemene ledenvergadering voor te leggen. Na goedkeuring van de plannen wordt het bedrag ten laste van de reservering en ten gunste van de *reservering Dineke Sluijters Vogelfonds* geboekt. Op deze manier kan de voortgang en afwikkeling goed worden gemonitord.

Voor de beeldvorming is aan deze financiële verslaglegging een overzicht van alle behandelde projecten toegevoegd.

Reservering Dineke Sluijters Vogelfonds toegezegd: een aantal plannen zijn inmiddels gerealiseerd en uitbetaald. Er resteren echter nog enkele plannen die in tijd vertraagd zijn en waarvan wordt verwacht dat deze in 2014 worden geëffectueerd c.q. afgerond.

Conclusie:

Een eigen vermogen is het saldo van bezittingen en schulden. De bezittingen van de vereniging bestaan hoofdzakelijk uit liquide middelen (tegoeden bank). De vereniging heeft geen schulden in de zin van crediteurendruk. De eigen vermogenspositie van de vereniging is zeker met de tegoeden van het Dineke Sluijters Vogelfonds als zeer hoog aan te merken. Samenvattend kan worden gesteld dat de vereniging meer dan uitstekend in staat is om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. Het bestuur zou het beter vinden als we nog meer goede dingen in lijn met onze doelstelling met deze middelen zouden realiseren.

Projecten Dineke Sluifers Vogelfonds

Nr.	Naam indiener	Doel	Bedrag aanvraag	Advies commissie	Toegekend bedrag	Saldo	status	
1.	R. Zwaan	waterwielpomp Weidevogelreservaat De Kampen	19.150,00	negatief	0,00	0,00	n.v.t	Q1 - 2012
2.	J. Harder	oeverwaluwand, Ijsvogelwand, vleermuisverblijf Huizen	5.000,00	positief	5.000,00	0,00	afgerond	
3.	J. Harder	nestkasten kwikstaart Blaricum en Huizen	270,00	positief	270,00	118,84	afgerond	
4.	B. vd Brink	educatieproject vogelhospitaal Naarden	2.350,00	negatief	0,00	0,00	n.v.t	
5.	N. van Gans	ontwikkeling speelbos groepsverblijf 't Laer	2.100,00	positief	2.100,00	0,00	afgerond	
6.	H. Casander	nestgelegenheid Visarend Kortenhoef	2.000,00	vervallen	0,00	0,00	n.v.t	
7.	H. Sevink	boomvalkkunstnestproject en predatieonderzoek	1.500,00	positief	1.500,00	-155,23	afgerond	
8.	D. Buitenhuis	aanschaf materialen (netten en ringen) Vogelringstation	1.470,00	positief	1.470,00	-17,20	afgerond	Q1 - 2013
9.	R. Besker	gereedschappen	1.250,00	positief	1.250,00	-17,95	afgerond	
10.	D. Prop	digitaliseren VWG rapporten	1.000,00	positief	1.000,00	1.000,00	loopt nog	
11.	P. Jansen	telescopen excursies	7.500,00	positief	7.500,00	4.912,00	loopt nog	
12.	J. Harder	instructiefilm kunstwand oeverwaluwen	4.235,00	positief	2.735,00	0,00	afgerond	
13.	B. Siebelink	aanleg vogelfotografiehut	3.100,00	negatief	0,00	0,00	n.v.t	
14.	W. Rohde	portofoons	270,00	positief	270,00	24,03	afgerond	Q4 - 2013
15.	P. Gijssen	project Raaf	300,00	positief	300,00	195,10	loopt nog	
16.	H. Weenen	Vogel fotografie tentoonstelling	1.000,00	positief	1.000,00	-133,76	afgerond	
17.	H. vd Kooij	purperreiger Breukelerveen	700,00	positief	700,00	700,00	loopt nog	

Bewust is er voor gekozen om alle projecten weer te geven, zodat ook inzicht wordt gegeven in projecten die niet zijn gehonoreerd. (zie status 'n.v.t.').

Sommige projecten zijn iets duurder uitgevallen, en sommige lager dan waren begroot (zie status 'afgerond' en het bedrag in de kolom 'saldo').

Voorts is er een aantal projecten, die (gedeeltelijk) nog niet afgerond zijn (zie status 'loopt nog').

Resultatenrekening versus begroting 2013

In de financiële jaarcyclus vormt het opmaken van de resultatenrekening en balans het belangrijkste moment, maar het gaat er niet alleen om aan de Algemene Ledenvergadering inzicht te geven in hoe de vereniging er financieel voorstaat. Het is ook het moment waarop beoordeeld kan worden of het bestuur naar behoren haar taak heeft uitgevoerd in het kader van de begroting.

Het blijft lastig om een goede vergelijking te maken tussen begroting en gerealiseerde resultaten vanwege het moment van opmaak. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begroting voor het komende jaar teruggekeken naar bijvoorbeeld de kosten van het jaar daarvoor. Tevens wordt er bijvoorbeeld uitgegaan van neutrale kosten van de werkgroepen en is bijvoorbeeld bij het opstellen van de begroting geen rekening gehouden met renteopbrengst Dineke Sluifers Vogelfonds en positieve bijdrage cursusgroep. Hierdoor is er dus lastig een aansluiting te vinden tussen de begroting en de daadwerkelijk gerealiseerde resultaten.

De meest opvallende afwijkingen zijn al toegelicht bij de resultatenrekening en worden daarom niet meer herhaald.

Overschrijdingen begroting

In de Algemene Ledenvergadering d.d. 22 maart 2012 is besloten aan het bestuur toestemming te verlenen om met maximaal € 3.000,- de begroting te mogen overschrijden, mits deze met bestuursbesluiten zijn onderbouwd. Uit het overzicht blijkt dat de realisatie over 2013 binnen dit mandaat is gebleven.

BEGROTING 2013	begroting		gerealiseerd		verschillen	
	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten	uitgaven	inkomsten
Contributies		13.500		13.188		-312
Giften		1.000		1.167		167
Rente excl. legaat		1.250		949		-301
Algemeen	4.600		8.818		4.218	
Communicatie	10.200		9.291		-909	
CT avifauna	250		136		-114	
Promowinkel		500	29		29	-500
Vogelringstation	500		500			
Nestkasten	700		790		90	
Cursusgroep				2.996		2.996
Excursies binnenland				34		34
Excursies buitenland			713		713	
Verschil				1.943		1.943
Totaal	16.250	16.250	20.277	20.277	4.027	4.027

Grutto Foto: Frans van Lier

Verlag van de Algemene Ledenvergadering op 28 november 2013

Aanwezige bestuursleden: Piet Spoorenberg, Wouter Rohde, Han Westendorp, Paul van der Poel en Wobbe Kijlstra

Aanwezige leden: 45

1 Opening en mededelingen van het bestuur

Piet opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Het is al weer de tweede keer dat de ALV in de Infoschuur wordt gehouden. De Infoschuur, die door de verschillende werkgroepen ook steeds meer gevonden wordt als locatie voor activiteiten. Op 13 oktober is samen met de andere natuurgroepen de eerste Gooise Landschapsdag gehouden. In De Korhaan van november staat een verslag van deze succesvolle dag.

De vereniging die haar 50-jarig jubileum nadert, blijft afhankelijk van de inzet van de leden. In dit verband memoreert Piet de 100^e verjaardag van Rie de Wijs, die als een van de bestuursleden van het eerste uur aan de wieg van de VWG heeft gestaan. Francis Bakker neemt de werkzaamheden van Conny Leijdekker binnen de cursusgroep over. Tijdens de laatste avond van de najaarscursus is passend afscheid genomen van Conny. Tijdens het weekend van de excursieleiders is behalve aan het

nieuwe programma voor 2014 ook aandacht geschonken aan het afscheid van Bertus van den Brink, die jarenlang heeft meegedraaid in het excursieprogramma. Bertus blijft overigens actief binnen de vereniging en onder andere betrokken bij de cursussen. Helaas is het nog niet gelukt een opvolger te vinden voor de promotiekraam. Hade Rijvers kan dit niet langer combineren met haar andere werkzaamheden. Naar opvolging wordt nog gezocht.

Conny Leijdekker

2 Verslag ALV van 28 maart 2013

Het verslag wordt vastgesteld. Naar aanleiding van het verslag wordt aangegeven dat het digitaliseren van de VWG rapporten loopt. Er wordt ook nagedacht over het digitaliseren van de waarnemingskaartjes. Dit laatste is, ook gezien de enorme hoeveelheid, gemakkelijker gezegd dan gedaan.

3 Jaarplan en begroting 2014

Het jaarplan en de begroting 2014 worden vastgesteld. Terecht wordt opgemerkt dat het saldo van de begroting 'buitenland excursies' €0,- dient te zijn.

De ALV stemt in met de contributieregeling:

- Leden ontvangen in januari een acceptgiro
- Leden die niet betalen ontvangen binnen een maand een herinnering.
- Leden die dan nog niet betalen worden uitgeschreven.

In De Korhaan en op de website zal geïnformeerd worden over de contributieregeling.

4 Aanvragen Dineke Sluijters Vogelfonds

De ALV stemt in met de aanvragen:

14. aanschaf portofoons	€ 245,-
15. kleurringproject Raven	€ 300,-
16. tentoonstelling vogelfotografie	€ 1.133,-
17. purperreiger Breukelerveen	€ 700,-

Tot en met 31 december 2013 kunnen aanvragen voor de volgende ronde worden ingediend (ter goedkeuring in ALV van maart 2014)

Overige zaken Dineke Sluijters Vogelfonds

- Ingestemd wordt met het voorstel tot aanpassing beheer van de gelden. Vanwege de huidige economische situatie en lage rentestand is meerjarig vastzetten niet rendabel.
- Tevens wordt ingestemd met de voorstellen voor wat betreft de commissie.
  - o Ieder lid is twee keer herbenoembaar
  - o De commissie bestaat uit Feiko Prins, Joost Dijkstra, Hilde Veenstra (vervangt Dick Jonkers), Juun de Boer (vervangt Piet Spoorenberg) en Egbert Leijdekker

5 Bestuurssamenstelling en -verkiezing

Han Westendorp wordt herbenoemd. Wobbe Kijlstra en Paul van der Poel treden af als bestuurslid. De ALV stemt in met de benoeming van Huub Cassander voor de functie van secretaris en Egbert Leijdekker voor de functie van penningmeester

Piet bedankt namens het bestuur en de leden Paul en Wobbe voor hun inbreng in het bestuur in de afgelopen jaren

6 Rondvraag en sluiting

Op 1 januari staat de Nieuwjaarwandeling gepland door de bossen van Zonnestraal (start om 11.00 uur) en 8 januari is iedereen welkom bij de nieuwjaarsbijeenkomst in de Infoschuur.

Dineke Sluijters Vogelfonds

Aanvragen

<u>Nr.</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Bedrag</u>	<u>Advies commissie</u>
18	Presentatiewand	€ 2.000,-	Positief
19	Broedgelegenheid Huiszwaluwen Hilversumse Ondermeent	€ 100,-	Positief
20	IJsvogelwand Zanderij Crailoo	€ 415,-	Positief
21	Oeverzwaluwwand Zanderij Crailoo	€ 6.200,-	Positief
	Totaal	€ 8.715,-	

Aanvraagnummer 18

Project: Presentatiewand.

Indieners: Bertus van den Brink en Hugo Weenen

Samenvatting: Bouwen van een presentatiewand die bestaat uit 15 panelen die met scharnieren aan elkaar gemaakt kunnen worden. De reden van het verzoek is dat de oude presentatiewand is versleten. De exposities bij de manifestatie 'Een dijk van kunst en cultuur' in Eemnes in september en tijdens de lezing van Hans Dorrestijn geven aan dat er behoefte is aan een dergelijke wand. Er zijn plannen om in 2014 van zo'n wand gebruik te maken. Het doel van het project is het stimuleren van communicatie over vogels en vogelactiviteiten in het werkgebied van de VWG en in voorkomende gevallen zo nodig daarbuiten, en het bevorderen van bekendheid met vogels en vogelactiviteiten in het Gooi bij het grotere publiek.

Het resultaat van het project moet zijn dat er meer publieksactiviteiten over vogels en vogelactiviteiten in het werkgebied van de VWG worden ontwikkeld. De bouw van de wand sluit aan bij de samenwerking met andere natuurorganisaties bij publieksactiviteiten.

De presentatiewand zal zelf worden gemaakt door Bertus van den Brink en Splint Scheffers, zodat er geen arbeidskosten zijn en de investering alleen de materiaalkosten betreft.

Gevraagde bijdrage: € 2.000,-

Beoordeling: De gevraagde bijdrage van dit project past binnen de doelstellingen van de vereniging en het Sluifertfonds. Er is weliswaar geen sprake van een specifiek project, maar vervanging van de bestaande presentatiewand binnen de vereniging.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren.

Besluit: Ten aanzien van deze investering was er sprake van enig spoedeisend karakter, want de aanvragers wilden kunnen starten met de bouw om de nieuwe wand tijdig gereed te hebben. Vanwege de urgentie heeft het bestuur haar goedkeuring gegeven. Van dit project wordt dus terugmelding gedaan aan de Algemene Ledenvergadering.

Aanvraagnummer 19

Project: Broedgelegenheid huiszwaluwen Hilversumse Ondermeent.

Indiener: Pieter Schut

Samenvatting: Op de Hilversumse Ondermeent staat langs de Melkmeent en aan de oever van de Karnemelksloot een oude schuur. Door enkele simpele hulpmiddelen aan te brengen kan de huidige huiszwaluwnkolonie zich op natuurlijke wijze uitbreiden. Afgelopen broedseizoen zijn ter plaatse vele nestelpogingen gedaan, maar deze zijn mislukt, omdat er onvoldoend steun was aan de betreffende muur van de schuur. Met enkele vrijwilligers wordt een kleine steunbalk aangebracht, waardoor nieuwe broedgevallen in het volgende broedseizoen mogelijk worden.

Gevraagde bijdrage: € 100,-

Beoordeling: De gevraagde bijdrage van dit project past binnen de doelstellingen van de vereniging en het Sluifjterfonds.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren.

Besluit: Goedgekeurd conform voorstel adviescommissie.

Aanvraagnummer 20

Project: IJsvogelwand Zanderij Crailoo.

Indiener: Jelle Harder

Samenvatting: Aan de oever van één van de meertjes in Zanderij Crailoo wordt een duurzame broedgelegenheid gemaakt voor de ijsvogels. In het gebied worden regelmatig ijsvogels gezien. De twee bestaande ijsvogelwandjes zijn echter sterk versleten en niet meer bruikbaar. De wand ter plekke stort ook vaak in. Het is kansrijk nieuwe broedgelegenheid aan te leggen op een gunstiger plaats en met andere middelen. Doel van het project is om een duurzame ijsvogelwand aan te leggen. Dit kan op deze locatie bereikt worden met een betonnen kunstwand (keerwand). De totale investering bedraagt € 830,-. Door het Goois Natuurreservaat is een bijdrage ad € 415,- toegezegd.

Gevraagde bijdrage: € 415,-

Beoordeling: De gevraagde bijdrage van dit project past binnen de doelstellingen van de vereniging en het Sluifjterfonds.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren.

Besluit: Goedgekeurd conform voorstel adviescommissie.

Aanvraagnummer 21

Project: Oeverzwaluwwand Zanderij Crailoo.

Indiener: Jelle Harder

Samenvatting: In de Zanderij Crailoo is een bestaande broedwand voor oeverzwaluwen. Deze wand wordt ieder jaar slechter, doordat hij steeds vaker instort. Door de aanleg van een broedwand met betonnen keerwanden ontstaat een betrouwbare broedwand en is de continuïteit voor het nestelen hierin gewaarborgd. De aanleiding voor het project is de voortdurende ervaring dat de bestaande wand instort. Doel voor de oeverzwaluw is het aanbieden van permanente broedgelegenheid. Op dit gebied is een wand opgebouwd uit zand en leem. Er is al een aantal malen in gebroed, zelfs met enkele tientallen paren. De wand stort steeds meer in en moet na iedere winter hersteld worden.

Voor oeverzwaluwen is in het werkgebied van de VWG een duidelijk gebrek aan permanente broedplaatsen. De meeste huidige plekken in de regio zijn tijdelijk en/of vragen veel onderhoud. Een goede permanente wand kan bijdragen aan meer stabiliteit van het aantal broedparen. Een dergelijke wand is ook onderhoudsarm.

In overleg met het Goois Natuurreservaat is toestemming verkregen om een nieuwe wand voor oeverzwaluwen te bouwen op de bestaande plek. Er worden ook subsidies aangevraagd bij Stichting Steun Goois Natuurreservaat, Landschap Noord-Holland en Vogelbescherming Nederland.

Gevraagde bijdrage: € 6.200,-

Beoordeling: De gevraagde bijdrage van dit project past binnen de doelstellingen van de vereniging en het Sluifjterfonds.

Advies: De commissie stelt voor dit verzoek te honoreren. Voorwaarde is dat de co-financiering door de andere instanties toegezegd is.

Besluit: Goedgekeurd conform voorstel adviescommissie.

Programma

De lezingen en de contactavonden worden gehouden in de Infoschuur 't Gooi, Naarderweg 103, 1217 GL Hilversum (bij de natuurbrug).

Aan de excursies kan worden deelgenomen door alle leden, zonder aanmelding vooraf.

*Veranderingen worden aangegeven op de website en via de Nieuwsbrief.
Meldt u aan voor de Nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van wijzigingen!*

Het programma op de website is leidend ten opzichte van onderstaand programma.

Zondag 9 februari: Autodagexcursie **Op zoek naar ganzen** o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek 8.00 uur vanaf Bussum-Zuid. We gaan proberen zoveel mogelijk soorten ganzen te zien deze dag. De bestemmingen en de route zijn afhankelijk van doorgegeven waarnemingen.

Woensdag 12 februari: 20.00 uur Infoschuur **Contactavond werkgroep Vogelfotografie: 'Best shots 2013'**. Op deze avond kan iedereen zijn beste vogelfoto's van 2013 tonen. Ook niet fotografen zijn welkom om te genieten.

Donderdag 20 februari: Aanvang 20.00 uur, infoschuur. **Lezing 'Vogelzang'**, door Dick de Vos, auteur van het boek Vogelzang van Nederland - vogelgeluiden herkennen. De vraag waarom vogels zingen heeft mensen eeuwenlang bezig gehouden. Deze lezing gaat op een ludieke manier in op verschillende theorieën over het ontstaan van vogelzang, zowel uit de ornithologie als uit de mythologie. Vroeger dacht men dat vogels zingen omdat ze blij zijn, of om mensen troost te geven of God te eren. Moderne verklaringen wijzen op de functie van vogelzang om het andere geslacht te lokken of om het territorium te verdedigen tegenover naburige mannetjes. We horende rauwe geluiden van de Archeopterix, de hemelse zang van de veldleeuwerik, maar ook geluidsimulaties door vogels, en componisten die op hun beurt vogelzang hebben geïmiteerd of verwerkt: van Messiaen tot de Beatles.

Zondag 23 februari: **Arkemheen en Nijkerkernauw, o.l.v.** Antje van Slooten . Vertrek om 8.30 uur vanaf NS-station Bussum Zuid (bij het stationsgebouw) en om 09.00 uur vanaf de 'carpool' bij de afslag Baarn-Noord / Eembrugge (afslag 11) aan de A1. Het Nijkerkernauw is in de winter een verzamelplaats voor allerlei soorten eenden. In de polder hopen we de kleine zwaan te vinden.

Zondag 2 maart: Verrassingsexcursie, o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen. Vertrek 08.30 uur vanaf NS-station Bussum Zuid. Verwachte terugkomst om 16.00 uur. Verrassingsexcursie met de auto op zoek naar bijzondere waarnemingen.

Donderdag 6 maart 20.00 uur. Contactavond werkgroep Vogelfotografie – fotograferen van futen

De balts van futen is bijzonder fotogeniek en speelt zich grotendeels af in maart en april. Voor de pauze geeft Guus van der Poel een introductie over het gedrag van futen. Hij is bezig met het schrijven van een boek over futen en is op zoek naar foto's van alle typisch gedrag van futen. Na de pauze is er gelegenheid om elkaar foto's van futen die al gemaakt zijn te laten zien. De avond is voor alle leden toegankelijk.

Woensdag 12 maart 20.00 uur: Contactavond. Thema: vogelzang

Zondag 16 maart: Ochtend wandelexcursie heidegebied De Stulp in Lage Vuursche o.l.v. Arnold Top en Piet Spoorenberg. **Thema Vogelzang.**

Vertrek om 07.00 uur vanaf dagrecreatieterrein Drakensteijn te Lage Vuursche (komend vanaf Hilversum net voor het dorp Lage Vuursche naar links; staat met borden aangegeven). We gaan voor de voorjaarszang van de diverse bos- en heidevogels waar de Stulp en omgeving rijk aan zijn, zoals

raaf, boomleeuwerik, groene en zwarte specht en misschien zien we ook de klapekster nog. Daarnaast is het natuurlijk een heerlijke wandeling. We verwachten om ca. 11.00 uur terug te zijn.

Donderdag 20 maart 20.00 uur: ALV, daarna lezing over de gaai.

De vergaderstukken staan in deze Korhaan. Na de ALV zal Paul van der Poel een presentatie geven over de gaai, vogel van het jaar van onze Vogelwerkgroep.

Zaterdag 29 maart: Openbare fietsexcursie Eempolders, o.l.v. Joke van Velsen en Adri Vermeule. Vertrek 07.30 uur vanaf de parkeerplaats voor de Theetuin In Eemnes. Fietsen en kijken in de ruimte van de Eempolders. De grutto's zijn al terug en de ganzen zijn er nog. Wat is er nog meer te beleven van het naderende voorjaar?

Eind maart, begin april: Ringen bosuilen. Hugo Weenen in samenwerking met Harry de Rooij. De datum wordt te zijner tijd bepaald. Aanmelden bij h.weenen@hccnet.nl

Zondag 6 april: Landje van Geijssel, Waverveen, Botshol, o.l.v. Antje van Slooten en Huub Casander. Vertrek 07.00 uur NS-station Bussum Zuid
Het landje van Geijssel staat van half februari tot half mei onder water. Veel trekvogels o.a. grutto's, wulpen, scholeksters, watersnippen en kemphanen bezoeken het landje om te rusten en te foerageren. Ook kunnen we soms de pijlstaart en zomertaling zien. Hetzelfde geldt voor Waverveen. Op de Ouderkerkerplas overwinteren veel smienten. Bij Botshol gaan we op zoek naar de krooneend.

Donderdag 10 april 20.00 uur. Lezing weidevogels en weidevogelbeheer door Jan van der Geld, voormalig beheerder van het Wormer-en Jisperveld en co-auteur van het boek Weidevogels in een veranderend landschap - Weidevogelbescherming.

Zondag 13 april : Spanderswoud en Bantam o.l.v. Peter Jansen en Wouter Rohde.
Thema Vogelzang. Vertrek 06.00 uur van de parkeerplaats bij restaurant Robert aan de Bussumergrindweg. We gaan de vroege vogelzang op naam brengen. De bladeren zijn nog niet helemaal uitgelopen, dus er is ook van alles te zien.

Zaterdag 26 april (Koningsdag): Nachtegalen in de Kennemerduinen o.l.v. Margreet Bijpost en Poul Hulzink. **Thema Vogelzang.** Vertrek 05.00 uur vanaf Bussum-Zuid. Volop nachtegalen en alle andere zangvogels. Halverwege gaan we aan zee koffie (met gebak?) eten in paviljoen Parnassia. Om 14.00 uur zijn we weer terug in Bussum.

Zondag 4 mei: Waterland Oost en Volgermeerpolder, o.l.v. Antje van Slooten en Peter Jansen
Vertrek 07.00 uur NS- station Bussum Zuid. Weidevogels, zoals grutto, tureluur, Kievit, kemphaan, watersnip en diverse soorten eenden staan centraal, maar ook de diverse soorten rietvogels zijn te beluisteren en te zien. In het Markermeer broeden op een kunstmatig eilandje diverse sterns en zwartkop meeuwen.

Vrijdag, zaterdag, zondag 9 t/m 11 mei: Voorjaarsweekend Drenthe

Het voorjaarsweekend zal plaatsvinden op de grens van Drenthe en Groningen. Er zijn volop interessante gebieden, bossen én venen met veenrivierviertjes. En er ligt een uitstekend netwerk van fietspaden. Allemaal gunstige voorwaarden voor een prettig vogelweekend. De locatie is nieuw voor ons. We mogen rekenen op twee- en vierpersoonskamers op zowel de 1e etage als de begane grond, goede catering en prettige mensen die ons een deel van de logistiek uit handen nemen. Meer informatie over de locatie en de omgeving is te vinden op de website www.natuurvriendenhuisdehondsrug.nl. De prijs van het weekend is € 90,- per persoon, exclusief fietshuur. Ter plaatse zijn fietsen te huur. Fietshuur voor een gewone fiets is € 8,- per dag, voor een elektrische fiets is dat € 25,- per dag. U kunt ook uw eigen fiets meenemen.

Houdt u verdere berichten via het Vliegenschuifertje en in het excursieprogramma op de website in de gaten. Daar vindt u vanaf 1 februari een inschrijfformulier. Mocht u geen beschikking hebben over internet en toch mee willen, dan kunt u contact opnemen met Peter Jansen, 035-5264543.

Zaterdag 17 mei: Nieuwe Keverdijksche Polder, o.l.v. Hans van Oosterhout
Start om 09.00 uur bij Fort Uitermeer, 's-Gravelandseweg, Weesp. Daar kan ook geparkeerd worden voor wie niet op de fiets komt. Op zoek naar steltlopers en nog veel meer !

17 tot en met 25 mei 2014: Nationale vogelweek i.s.m. Vogelbescherming Nederland.
Onze Vogelwerkgroep organiseert enkele openbare excursies.

Zondag 18 mei: Openbare excursie naar het Blaricummer strand en Voorland Stichtse Brug in combinatie o.l.v. Hugo Weenen, met opening van de **VWG vogelfoto-expositie** in het Meenthuis in Eemnes, in het kader van de **Nationale Vogelweek**.
Aandacht voor onder andere nachtegaal en bosrietzanger vanuit het Meenthuis in Blaricum, met aansluitend bezoek aan de Vogelfoto-expositie in het Meenthuis.

Vrijdagavond 23 mei: Openbare avondwandeling De Snip en Aardjesberg, o.l.v. Wouter Rohde, in het kader van de **Nationale Vogelweek**.
Vertrek om 19.30 uur vanaf restaurant Robert aan de Bussumergrindweg.

Zondag 25 mei: Openbare excursie Eempolders o.l.v. Piet Spoorenberg, Joke van Velsen, e.a., in het kader van de **Nationale Vogelweek**. We geven uitleg op een vaste plek in de Eempolders; een samenwerking van de werkgroep Weidevogelbeschermingweidevogelgroep en de subgroep Excursies.

27 mei t/m 3 juni: Vogelreis Bulgarije, onder leiding van de Commissie Buitenland.
Er kan niet meer geboekt worden; de reis is vol.

Zaterdag 7 juni: Kroondomeinen, o.l.v. Frank van de Weijer en Erik Hans van Stigt Thans

Zaterdag 21 juni Bargerveen, o.l.v. Dick Jonkers

Zaterdagavond 28 juni: Nachtzwaluwen Leusderheide, o.l.v. Wouter Rohde en Michel Vlaanderen.
Aanmelden per e-mail bij w.rohde@xs4all.nl. De precieze datum laten we afhangen van de weersomstandigheden.

Zaterdag 5 juli: Avondwandeling Westbroekse Zodden, o.l.v. Arnold Top

Zaterdag 12 juli: Groene Jonker, o.l.v. Antje van Slooten en Peter Jansen. Vertrek 07.00 uur vanaf NS-station Bussum Zuid. Eindtijd ongeveer 13.00 uur.
De Groene Jonker is een voormalig agrarisch gebied bij Zevenhoven, waar om de Nederlandse wetlands te versterken Natuurmonumenten in 2008 nieuwe natuur ontwikkelde. Een schitterend plasdras gebied met vele slikjes, riet - en grasland en een pioniersvegetatie van verschillende soorten bloemen en planten. Moeras- en weidevogels komen er om te rusten en te foerageren. Zeldzaamheden als het kleinst waterhoen en een aantal Rode Lijstsoorten, waaronder zwarte stern, en porseleinhoen komen er tot broeden en de kans ze te ontdekken met hun jongen behoort tot de mogelijkheden. De wandelroute leidt ons langs verschillende mooie plekjes waar we op relaxte manier al kijkende de tijd zullen doorbrengen.

Zondag 17 augustus: Huizer Pier, o.l.v. Peter Jansen
Vertrek 07.00 uur parkeerterrein bij de Haven van Huizen en de pier. We zijn om ongeveer 11.00 uur weer terug. Bezoek aan de pier met zicht op de vooroever en de eilandjes in het Gooimeer en een wandeling langs de moerasvegetaties langs het Gooimeer naar het uitkijkpunt de Aalberg zodat we mooi zicht op het Gooimeer verkrijgen. Diverse eenden, zwanen en fuutachtigen zullen te zien zijn. Via het bos gaan we terug

24 augustus Zuid kant Harderbroek en Flevopolders, o.l.v. Arnold Top

Begin oktober Najaarsweekend Zeeland

Voorwaarden deelname excursies

Excursies

De in het programma aangekondigde excursies zijn, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, bedoeld voor leden en huisgenootleden van de Vogelwerkgroep. Aanmelding vooraf is niet nodig, tenzij dit expliciet is aangegeven. Het meenemen van introducés ter kennismaking met de activiteiten van de Vogelwerkgroep is alleen toegestaan nadat de coördinator van de subgroep Excursies hiervoor toestemming heeft gegeven. U wordt dringend verzocht geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen.

Een excursie binnen ons werkgebied vertrekt vanaf de plaats c.q. het natuurgebied waar deze wordt gehouden. De juiste plaats staat in het programma vermeld.

Bij excursies buiten ons werkgebied wordt vertrokken vanaf NS-station Bussum Zuid (aan de zijde van het Bastion Hotel), tenzij anders vermeld. Er wordt gestreefd naar het gebruik van zo min mogelijk auto's. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Het is gebruikelijk dat de autokosten met de eigenaar/berijder worden verrekend. Van deelnemers aan de excursie wordt verwacht dat zij vóór de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

In principe gaan excursies altijd door. In sporadische gevallen (bijvoorbeeld als gevolg van extreme weersomstandigheden) vervalt een excursie of wordt deze doorgeschoven naar een andere datum. Wijzigingen op korte termijn worden (tot een dag voor de excursie) in het programma op onze website www.vwggooi.nl vermeld. Het programma op de website is leidend ten opzichte het programma in De Korhaan.

Weekends en excursies waarvoor betaald moet worden.

Indien betaald moet worden voor een excursie of voor een excursieweekend dienen de deelnamekosten altijd volledig te worden betaald. Bij de aankondiging wordt een datum genoemd waarvoor betaling dient te hebben plaatsgevonden. Deze deadline voor betaling is ongeveer tussen 6 en 8 weken voor het betreffende weekend of excursie. De volgende annuleringsregeling is van toepassing. Bij afmelding tot vier weken voor het begin van een weekend of excursie waarvoor betaald moet worden, wordt 75% terugbetaald, bij drie weken 50% en bij twee weken 25% en bij een week 0%.

Natuurvriendenhuis De Hondsrug, de locatie voor het voorjaarsweekend

Favoriete vogelplek van Hanneke Sevink

Waar?

Eigenlijk heb ik niet één vaste favoriete vogelplek. Mijn favoriete bezigheid is het volgen van nesten van roofvogels, met name die van de boomvalk. Soms doet zich een gelegenheid voor dat er een boomvalknest is dat goed te observeren is: die plek is dan onmiddellijk mijn favoriete plek. Zeker wanneer dat in een gebied is waar niet zo heel veel mensen komen.

De Monnikenberg

In 2005 deed zich zo'n kans voor op de Monnikenberg. Een paartje boomvalk had eieren gelegd in een nest van een zwarte kraai in een vrij open grove den. Bij onze klim om de jongen te ringen lagen er drie eieren in de nestkom. Deze boomvalken hadden hun eerste ei pas op 6 juli gelegd, een maand later dan normaal. Voor mij betekende dit een pracht kans; ik had nu ook alle tijd om dit nest te volgen omdat al het andere veldwerk klaar was.

Lange dagen in het bos

Zoveel mogelijk van mijn tijd bracht ik bij dat nest door. Dagelijks was ik op de Monnikenberg, soms hele dagen achter elkaar. Ik raakte helemaal bekend met de routine van het ouderpaar. Al snel merkte ik dat, wanneer ik tegen zonsopkomst aankwam, de man al een prooi had afgeleverd. Ik moest vroeger komen om het begin van de boomvalkdag mee te kunnen maken, minstens een uur voor zonsopgang! Het mannetje gaat vaak in diepe duisternis al op jacht en komt nog voordat het licht is terug met eten, bijvoorbeeld een vleermuis. In de nestkom vonden we later botjes van verschillende soorten vleermuizen. Regelmatig maakte ik rondjes in de omgeving van het nest op zoek naar prooiveren. Deze liggen bij boomvalken altijd heel verspreid, omdat ze hoog in de toppen van de bomen hun prooien plukken en alles verwaait. Ze eten vooral veel gierzwaluwen, huismussen, groenlingen, boerenzwaluwen en libellen.

De boomvalken raakten gewend aan mijn aanwezigheid, net als andere bewoners van het bos, waaronder de vossen. Hun wissels liepen vlak langs mijn zitplek. In het begin renden ze in volle vaart langs mij. Na een paar weken drentelden ze wat rond, keken af en toe mijn kant op. Ze gaven mij het gevoel er helemaal bij te horen.

Begin augustus kwamen de eieren uit en werd het steeds leuker voor mij om het nest te observeren. Meerdere keren per dag werd er gevoerd. Soms brachten de ouders in een korte tijd veel libellen naar het nest. De jongen oefenden hun vleugels en na meer dan een maand, om precies te zijn op 9 september, op de leeftijd van 35 en 36 dagen, vlogen ze (het waren twee jongen) uit om later op trek te gaan naar zuidelijk Afrika.